

культура

К*Ж

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 15–21 серпня 2014 р.

і життя

Актуальний десант

стор. 11–13

Кримський орнамент

стор. 15

Другий фронт АТО

стор. 7

Wikipedian of the Year Ihor Kostenko

Jimmy Wales
Wikimania 2014
closing ceremony

Джиммі Вейлз схиляє голову перед Україною

НОВИНИ

■ КИЇВ

Відома співачка і громадський діяч Руслана Лижичко готує нову акцію на захист України. За її ініціативи українці усього світу проведуть Марш єдності.

У країнах і містах, де мешкають наші співвітчизники, вони символічною ходою проведуть до російських офіційних представництв – дипломатичних, консульських, торгових. Так вони закликатимуть світ підтримати Україну, що веде важку боротьбу за свою незалежність із московським агресором.

Марш відбудеться 16 серпня. Українці проситимуть світове товариство визнати факт агресії з боку північного сусіда. Закордонні співвітчизники заявлять, що нашій державі не потрібні так звані «миролюбні» війська за участю росіян.

Окрім киян, до акцій вже готові долучитися мешканці Торонто, Вашингтона, Детройта, Нью-Йорка, Філадельфії, Чикаго та інших міст світу.

■ МОСКВА

Один із найпопулярніших російських рок-виконавців Гліб Самойлов написав композицію на підтримку України. Восьмого серпня на YouTube з'явився кліп на його пісню «Живой», де використано чимало кадрів про події на Майдані.

У середині 90-х років Гліб був лідером однієї з найпопулярніших груп на пострадянському просторі – «Агата Кристи». Майже всі тексти і більшість музики того часу написані саме ним. Серед найвідоміших – «Как на войне», «Опиум для никого», «Хали-гали кришна».

Пісню «Живой» нинішній лідер гурту The Matrixx написав ще в лютому. За його словами, після того, як на Майдані відкрили вогонь по неозброєних людях. На Майдан виходило по півмільйона людей, і це була народна революція. Зате на Південному Сході артист не побачив такої підтримки серед бойовиків.

Для артиста не підлягає сумніву факт участі у подіях на Сході російських політтехнологів і спецслужб. Якби Росія не розпалювала громадянську війну в Україні, зокрема через свої ЗМІ, все закінчилося б лише Майданом і поваленням Януковича. Тепер великі дяді грають у великі ігри, що врешті може призвести до Третьої світової війни, підсумував Гліб.

Днями завершилися гастролі по Україні теперішньої групи Самойлова. Музиканти виступили у Києві, Дніпропетровську й Одесі. Але ні серед публіки, ні серед організаторів, з якими довелося поспілкуватися фронтмену, він, за його ж словами, не зустрів жодної людини, котра б підтримувала Путіна.

Пісня «Живой» увійде до альбому Light, реліз якого заплановано на перше жовтня цього року.

ОЧІЛЬНИК ДЕРЖКІНО

Колективу Державного агентства України з питань кіно офіційно представили новопризначеного голову – Пилипа Ілленка. За словами міністра культури України Євгена Ни-

щука, ця посада є надзвичайно важливою, хоч і дуже непростою, з огляду на час, у якому нині змушена жити Україна та функціонувати українська культурна галузь.

Голова Держкіно запевнив: докладе зусиль, аби шукати нестандартні рішення щодо розвитку та промоції українського кіно.

Він також сказав, що полишає партійну діяльність, складає депутатські повноваження та припиняє продюсерську роботу.

ОСОБЛИВА ДАТА

8 серпня на брифінгу у Будинку Уряду міністр культури України Євген Нищук наголосив, що заходи, присвячені 23-й річниці Незалежності України, цього року заплановані на 23 та 24 серпня, утім, помпезне і дороге відзначення цієї дати нині є недоречним.

23 серпня, у День Державного прапора України, за словами міністра, громадськість планує влаштувати флешмоби і «по-новому презентувати повагу до національних символів». У планах – заходи за участю перших осіб у центрі столиці. Увечері у Палаці «Україна» відбудеться благодійний захід «Митці України – борцям за цілісність України».

24 серпня – покладання квітів до пам'ятників Тарасу Шевченку, Михайлу Грушевському, до Хреста на честь Небесної сотні. На Софійській площі – молебень за Україну та мистецька академія «З нами Бог», присвячена Українським Героям.

Планується вручення Президентом України Петром Порошенко перших орденів Героїв Небесної сотні рідним загиблих під час Революції гідності у Києві та Шевченківських премій у музеї Кобзаря у Києві.

У «Мистецькому арсеналі» увечері 24 серпня – урочистий прийом за участю представників дипломатичного корпусу, політиків, громадських діячів, активістів, діячів культури.

ВРУЧЕННЯ ОРДЕНІВ

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 6 серпня схвалив проект Указу Президента України «Про орден Небесної сотні». Відповідно до Закону України «Про державні нагороди» затверджено Статут та малюнок ордена Героїв Небесної сотні. Його знак виготовлятиметься зі срібла у формі рівностороннього хреста, сторони якого, покриті напівпрозорою блакитною емаллю, закінчуються поперечинами. У центрі хреста – рельєфне зображення небесного воїна в обладунках із мечем та щитом. Обладунки та щит стилізовані під відповідні саморобні предмети спорядження учасників Революції гідності. На зворотному боці знака – напис рельєфними літерами: «Свобода та гідність».

Перші такі ордені Президент України Петро Порошенко вручить цього року під час відзначення Дня Незалежності України.

БУДІВЛЯ ХІ СТОЛІТТЯ

У Національному заповіднику «Софія Київська», спільно з Інститутом археології НАН України, здійснюються архітектурно-археологічні дослідження. Групою археологів відкрито для вивчення сучасними методами та вперше розпочато ґрунтовне дослідження фундаментів південно-східної прибудови до храму святої Ірини.

Сукупність археологічних знахідок дозволяє зарахувати спорудження прибудови до середини – другої половини XI ст. Після монгольської навали 1240 р. храм занепав і згодом був зруйнований.

Науковці вважають, що прибудова до храму становила дво- або трикамерну споруду, яка, можливо, слугувала для відправи поминальних богослужінь. Фундаменти прибу-

дови було виконано з каменю та цегли (плінфи), покладених на цем'янковому розчині. Зовнішні та внутрішні поверхні стін прибудови, ймовірно, були потиньковані; на фрагментах тиньку фіксуються залишки стародавніх написів-графіті.

Відкриття цих фундаментів, за твердженнями науковців заповідника, надає нову інформацію щодо давньоруської архітектури і техніки виконання тогочасних будівельних робіт.

У перспективі планується музеєфікація цієї пам'ятки.

Прес-служба
Міністерства культури України

«ІЗ КРАЇНИ В УКРАЇНУ»

Під такою назвою 9, 10 та 11 серпня у містах Донецької області Слов'янськ, Краматорськ та Дружківка пройшов фестиваль дружби. Цими містами пройшлися 46 небайдужих активістів з різних куточків нашої країни.

Їхньою метою було донести жителям визволених територій, що Україна – це єдина країна, в якій є люди, небайдужі до бід своїх земляків, які прагнуть допомогти та підтримати. А також понести проєсвітництво до цих міст через мистецтво та казку.

Фестиваль «Із країни в Україну» створений виключно на кошти звичайних небайдужих громадян та не несе в собі жодного політичного підґрунтя.

На зібрані кошти закуплена гуманітарна допомога постраждалим під час бойових дій, зокрема 4,5 тонни продуктів.

«СИЛА ДУХУ»

Під такою назвою у серпні проводиться концертний тур до Дня Незалежності України на підтримку учасників бойових дій АТО. Долучилися професійні виконавці та художні колективи нашої країни.

Забезпечує здійснення заходу за фінансової підтримки Міністерства культури КП «Державний гастроляно-концертний центр України». Заступник директора центру Ольга Лашко розповіла про перший етап туру, який відбувся 9-12 серпня.

У ньому взяли участь солістки Ірина Островська, Ейва, гурти «СонЦе», «ТаРута», Kozak System та Сашко Онофрійчук. Найбільш зворушливо зустрічали пісні «Герой» від Ейви та «Небесна сотня» у виконанні гурту «ТаРута».

Учасники завітали до бійців у Рівненській і Хмельницькій областях, а також до військо-

вих госпіталів міста Львова та Вінниці.

Артистів не довелося агітувати їхати, мова не йшла про гонорари. І військові залишилися вдячними. Вони фотографувалися з артистами, розмовляли з ними про війну, життя, навіть про окремі долі.

«Нашим завданням було дати військовим відчуття підтримки народу, починаючи від гуманітарної допомоги і закінчуючи творчими вечорами», – поділилася Ольга Лашко.

КНИЖКОВА ВИСТАВКА ДО ДНЯ ЗНАТЬ

Усіх шанувальників книги, любителів читання запрошує до себе Київська книжкова виставка до Дня знань, проведення якої напередодні нового навчального року стало вже доброю традицією. На виставці буде широко представлено літературу на будь-які смаки та уподобання. Програма виставки передбачає презентації шкільної та навчальної літератури, дитячих книжок, нових видань від відомих видавництв, зустрічі з популярними письменниками, нові імена, нові відчуття у літературі.

Відвідувачів зустрічатиме «Літературний салон», де всі зацікавлені поспілкуються як із видатними, відомими та популярними письменниками сучасності, так і з талановитими початківцями на літературній ниві. У «Літературному салоні» щодня проходитимуть цікаві презентації книжкових новинок, літературні зустрічі, круглі столи, семінари, автограф-сесії, відкриті дискусії з питань мистецтва книги та проблем книговидавництва.

Виставка проходитиме 28–30 серпня у м. Києві за адресою: вул. Хрещатик, 36, відкритий майданчик біля будівлі Київської міської державної адміністрації.

Підготовку, організацію та проведення виставки забезпечує Державний комітет телебачення і радіомовлення України за офіційної підтримки Київського міського голови.

Інф. «КіЖ»

наголос

Посмертно українонець Ігор Костенко визнаний кращим вікіпедистом 2014 року

Євген БУКЕТ

Ігор Костенко з Небесної сотні став кращим вікіпедистом року за версією засновника Вікіпедії Джиммі Вейлза.

Про присудження Ігореві Костенку цієї відзнаки було оголошено на церемонії закриття Вікіманії – щорічної конференції, яка збирає дописувачів та активістів у громадській діяльності проекту Фонду Вікімедіа з усього світу, – що проходила цього року в Лондоні.

Джиммі Вейлз зазначив, що історія Ігоря Костенка справила на нього глибоке враження, і тому він вирішив вручити нагороду саме йому.

Ігор Костенко став першим українцем, який здобув це звання. Активіст Євромайдану, про якого писала «КіЖ», був студентом географічного факультету, захоплювався журналістикою. Активно дописував до української Вікіпедії, створив понад 280 статей, зробив більше 1600 правок. Також популяризував редагування вікіматеріалів у соціальних мережах через групу кореспондентів Української Вікіпедії у Facebook, яку він створив і адміністрував.

Ігор Костенко був убитий 20 лютого під час протистояння на вулиці Інститутській у Києві.

інформаційний простір

Українська Вікіпедія: десять років і півмільйона статей

Вікіпедію люблять

«Одні із символів, святих і легенд України – і брештський партизанський загін, який вів боротьбу за незалежність України, і інший – це українська Вікіпедія. Це символізує нашу країну, це символізує нашу культуру, це символізує нашу історію...»

ПРИМІТНО
Юрій Ісаченко переміг у конкурсі «Кращий український журналіст року» у своїй області – Черкаській. Журналіст працює в газеті «Вісник» у Черкасах. Він також є членом правління Черкаського обласного товариства журналістів України.

11 серпня підбила підсумки X Міжнародна конференція «Вікіманія». Зустріч ключових та найактивніших енциклопедистів, зусиллями яких по Інтернету розповзаються вікіпроекти, проходила у Лондоні. Столиця Великобританії була обрана місцем зустрічі через те, що інтереси в управлінні, культурі, медіа та науці поєднуються в ній із загальними цілями конференції.

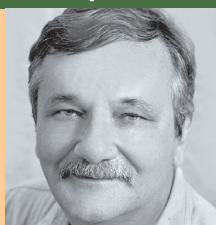
На церемонію закриття «Вікіманії-2014», яка проходила в Лондоні, засновник вільної Інтернет-енциклопедії Джиммі Вейлз одягнув футболку, яка була виготовлена з нагоди 10-ліття української Вікіпедії. Таким вчинком він ще раз підтвердив, що Вікіпедія – це не тільки «вільна енциклопедія», але і проект, який не стоїть осторонь боротьби за демократію і загальнолюдські цінності.

Фотограф: Сергій ІЛІН

Публічна лекція засновника Вікіпедії Джиммі Вейлза в Києві

редактор
Анатолій СИТНИК

акцент: АТО

■ УКРАЇНА – БІЛЬШЕ ЗА ЖИТТЯ

Війна на Донбасі змінила життя пересічного українця. Хтось зі зброєю в руках захищає Батьківщину, хтось допомагає фінансово, хтось збирає продукти й амуніцію, хтось на-
глядає за пораненими у шпиталях. . . У Національному музеї-заповіднику «Битва за Київ у 1943 р.» відкрилася виставка плакатів «Україна більше за життя», присвячена воякам Національної гвардії.

Колектив музею у Нових Петрівцях на Вишгородщині першим показав бойові дії на Сході. Основа нової експозиції – військово-патріотичні плакати і фотографії. Водночас виставлені й речі із зони АТО: бронезилети, шоломи, каски, гільзи, ящики для снарядів. . .

На відкритті виставки побували й бійці Національної гвардії, котрі повернулися зі Сходу. Вони розповіли відвідувачам про війну на Донбасі, оцінили експозицію.

Цікаво, що деякі плакати солдати вже бачили на передовій. Саме там нині перебуває автор малюнків, арт-директор Музею плаката Юрій Неросляк. Ще одним автором є молода малярка з Києва, креативний директор Музею української пропаганди Катерина Крючкова.

Гвардійці розповіли, що перебуваючи у зоні АТО, дуже важливо відчувати підтримку рідних і близьких, держави і навіть незнайомих людей. Фотографії, дитячі малюнки, плакати, листи – все це дуже допомагає нашим хлопцям. А світліну однієї з дівчат у формі бійці навіть вважають фартовою. Також солдатам на позиції передали кілька комплектів плакатів.

Цікаво, що російській пресі вхід на відкриття виставки був заборонений.

Сергій БАХІН

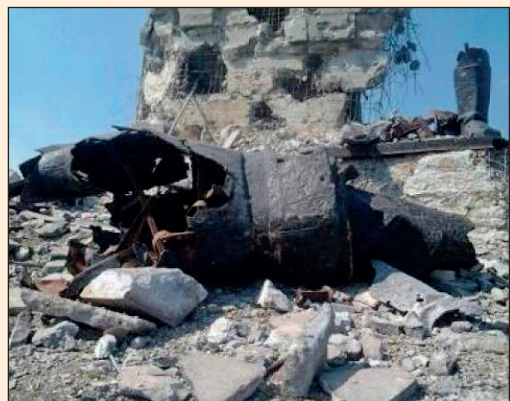
■ НА САВУР-МОГИЛІ ЗНИЩЕНО МОНУМЕНТ

Унаслідок нинішніх бойових дій зруйновано монумент, присвячений учасникам іншої війни – 1943 року. Впала і розбилася на частини чавунна скульптура радянського солдата. Зазнав численних ушкоджень і залізобетонний обеліск – складник монумента.

Після чергового обстрілу в районі Савур-Могили солдатик, що символічно стояв на її сторожі, не встояв, пишуть очевидці. Загинув він від рук тих, хто кричав «деды воевали».

Усередині обеліска розташовувався невеличкий музей, присвячений боям у цій місцевості у липні-серпні 1943 року.

Меморіал «Савур-Могила» знаходився на однойменному кургані вистого 278 метрів, на межі кордонів Луганської й Донецької областей.

Анатолій СИТНИК

Перший російський імператор і його вінченосна послідовниця зі своїм фаворитом Потьомкіним охоче використовували українське козацтво у війнах за вихід до Азовського та Чорного морів. І засіявши степові простори кістками заповорожців, та, ледь досягнувши експансіоністських цілей, відплачували за їхній ратний подвиг чорною невдячністю.

Так, коли Петро I, повертаючись з Азовського походу, зазнав несподіваного нападу татар, поблизу сучасної Горлівки, то йому на допомогу прийшли козаки, які полували й рибили в своєму байраці, названому згодом Государевим. Та невдовзі за наказом царя зруйнували не тільки Кіш Запорозької Січі, а й хутори-зимівники його рятівників.

Після імперського захоплення за царювання Катерини II Приазов'я та Причорномор'я із Кримським півостровом вільна козацька республіка стала непотрібною і небезпечною для централізованої аб-

на Савур-могілі три дні й три ночі спочивали». А герой думи «Ой не знав козак» Супрун, потрапивши у полон прохав: «Гей, хоч виведіть, а хоч винесіть мене на Савур-могілу, нехай же я стану, подивлюся на свою рідну Україну».

ки з його молодого живцем серце виривали. Взяли його поставили на Савур-могілу: дивись тепер, Морозенку, на свою Україну!»

Чимало українських пісень, які вважаються народними, насправді мали конкретних

видання художньої літератури на Донбасі.

Викладач музики й співу місцевого духовного училища у вірші «Шахтар» перший створив вражаючий поетичний образ людини, котра своєю нелегкою працею добуває із земних товщ вугілля. (Раніше мандрівний український поет XVII–XVIII століть Климентій Зиновійв оспівав торських і бахмутських солеварів: «Горняки велику працу піднімають».)

Безмежна любов М. Чернявського до рідної донецької землі, якого просякнуто його поезією, є органічною складовою високих почуттів до всієї Вітчизни: «Мій коханий краю, Україно любая моя! Тобі єдиний я співаю, тобі вінки я заплітаю, тобі віддаю і душу я!» Ці рядки певною мірою виявилися пророчими. Донбаського поета розстріляли 1938 року.

Упродовж життя не поривав із малою батьківщиною незрівнянний лірик, перший серед донбасців шевчківський лауреат (а їх у цьому нарисі буде згадано чимало. – Авт.) Володимир Сосюра, чие дитинство і юність минули в Дебальцевому, Третій Роті

Що видно зі степового кургану?

солотистської монархії. 1775 року Січ знищили імперські війська. Серед інших була ліквідована і Кальміуська паланка, але волелюбний дух українського козацтва залишився на цих просторах навічно.

Віддавна привільно було в донецьких степах українській пісні – козацькій, чумацькій, обрядовій, народно-побутовій... Битими шляхами ходили кобзарі, виконуючи думи про звитягу запорозького лицарства, про пам'ятні історичні місця.

Із них найбільш оспіваною є легендарна Савур-могила, що близько 12 км від сучасного міста Сніжного. Названа пам'ятка на честь полеглого в нерівному бою і похованого на вершині кургану молодого козака. Вона впродовж століть була символом рідної української землі для всіх, кому таланило визволитися з турецької чи татарської неволі.

Так, у доволі популярній і відомій у понад 50 записах «Думі про втечу трьох братів з Азова» мовиться: «І тоді ж то до Савур-могили добігали, і

Завважте, що йдеться аж ніяк не про найвищу точку Українських Карпат – Говерлу (2061 м), а про степовий курган порівняно скромної височини – 277,9 м. Але наш народ був широко переконаний із давніх часів, що саме з нього можна побачити всю Україну: «Ой, Морозе, Морозенку, ой, де ти славний козаچه! За тобою, Морозенку, вся Україна плаче! Не вернувся Морозенко, голова завзята, – замучили молодого вороги прокляті! Вони ж його не стріляли і на четі не рубали: тіль-

авторів. Наприклад, в усіх куточках України залюбки співають «Дивлюсь я на небо». Але, мабуть, далеко не всі донецчани знають, що її текст написав уродженець Слов'янська, поет-романтик Михайло Петренко (1817–1862).

Зараз майже призабуто ім'я поета Миколи Чернявського, який народився 1868 року в Торській Олександрівці (нині с. Октябрьське Добропільського району). А його україномовною збіркою «Донецькі сонети», випущеною в Бахмуті 1898 року, було започатковане

(с. Верхнє, нині в складі Лисичанська), Ямі (м. Сіверськ), Химівці (с. Званка Артемівського району).

У поезії Сосюри безліч рядків присвячено рідним місцям: «Як я люблю тебе, мій краю вугляний, твій кожний кам'янець, твою билину кожну», «Де б я не був, а все думками лечу в Донеччину свою», «Дорогі земляки! З вами пісня моя нерозлучна, як і серце моє», «О рідний Донбасе, мій тату могучий, ти в серці моєму навек заяснів! І спів солов'їний, і вітер, і тучі, і шелест колосся, і гул поїздів...» Володимир Сосюра був щиро переконаний, що «тільки той любити може, хто кохає рідний край».

І не дивно, що його ніжна синівська відданість малій батьківщині найприродніше переросла у високо громадянський пафос поета-патріота: «Любїть Україну у сні й наяву, вишневу свою Україну, красу її вічно живу і нову, і мову її солов'їну. Без неї ніщо ми, як порох і дим, розвіяні в полі вітрами... Любїть Україну всім серцем своїм і всіма своїми ділами...»

Продовження. Початок у № 31, 32

Далі буде

сторінка андрія куркова

■ ІЗ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЇ

Член Видавничої ради Національного газетно-журнального видавництва письменник Андрій Курков виступив на прес-конференції «Другий фронт АТО: Гуманітарна акція журналістів видань Мінкультури для дітей зони АТО» 7 серпня в УКРІН-ФОРМІ: «Дуже важливим є питання культурної терапії для дітей Донбасу. Сюди має входити робота з психологами та майстер-класи від провідних українських письменників. Із дітей треба «витягнути» війну. І робиться це через уяву.

Я маю досвід проведення майстер-класів у Шрі-Ланці, де 25 років тривала війна. Коли дітей провочуєш вигадувати казки, вся агресія, все негативне, що в них накопичилося, виходить через уяву, через створювані ними образи. Після цього у малечі з'являється нормальне сприйняття світу. Гадаю, це важливий досвід.

Варто подумати про шефство шкіл із різних регіонів над школами Донбасу, ще потрібно обов'язково возити дітей зі Сходу по всій Україні, щоб розширювати їхнє уявлення про Батьківщину».

Чи може війна відмінити культуру?

Андрій КУРКОВ

На Сході України триває війна, а в Києві раптом згадали про культуру і скасували Національну премію імені Олександра Довженка за кращі досягнення в кінематографії.

А також вирішили зняти з національного бюджету вантаж утримання культурних установ, переклавши цей тягар на місцеві бюджети. Із фінансування програми «Українська книга» теж вийняли раніше записані до бюджету мільйони.

Начебто і мета цих державних фінансових жестів зрозуміла, однак самі «жести» нічого, крім здивування, не викликають. Усі знають, що війна коштує мільярди. Усі знають, скільки вже українські громадяни пожертвували на проведення АТО, на закупівлю бронезилетів і ліків, на ремонт бронетехніки та інше. І ось держава вирішила внести власну додаткову лепту в перемогу української зброї і забрала в культури півтора десятка мільйонів гривень. Тобто в десять разів менше, ніж було зібрано на початку драматичних подій у Донбасі абонентами мобільних операторів за допомогою благодійних есемесок.

Мені можуть заперечити давно відомою фразою: «Коли гримлять гармати, музи мовчать». Але ж українські музи перебували в стані майже повного «мовчання» всі роки незалежності, тобто в найкращі, найбільш мирні часи. Немов у державних мужів вважається ознакою моветону фінансувати культуру. Її ще в далекому 1991-му просто кинули в річку, скажімо – в Дніпро, і вона сама навчилася більш-менш боротися на плаву. Тобто і до дна не йде, і швидкості помітної не розвиває.

Але література мало-помалу навчилася жити без державної підтримки. Більше того, її в Європі помітили і стали читати. Помітили у світі і наш кінематограф, і навіть з'явилися відзначені на міжнародних фестивалях кінорежисери й оператори.

Тобто процес культурної інтеграції в Європу пішов попри відсутність державної культурної політики, сам собі пішов і, можна сказати, далі триває. Але всередині України долі української книги та українського кіно в чомусь схожі. Книгарень у нас приблизно стільки ж, скільки й кінотеатрів, і відсоток українського продукту – що в кінотеатрах, що в книжкових магазинах – приблизно одна-

Тепер, без цієї єдиної національної кінематографічної премії, кінорежисеру залишається сподіватися тільки на іноземні нагороди. Людина без амбіцій у кіно не працює, не буває режисерів, які б не мріяли про Оскар! Але мрія про Оскар – це «американська мрія», яку втілити в життя зможуть одиниці. Своя національна премія для українських кінематографістів

«пошле сам себе» в яку-небудь іншу країну. Цілком імовірно, навіть у ту, з якою ми зараз воюємо.

Я вас зрозумію, якщо ви, читаючи цю колонку, обуритеся: «У нас війна, а він про культуру!» На це я можу тільки одне сказати: у нас війна якраз через відсутність культури, національної, масової, що охоплює й об'єднує всі регіони нашої великої країни.

ковий. І якщо при такому стані речей ще трохи «дотиснути», то повернеться українське кіно разом з українською книгою в таку собі культурну резервацію, про яку будуть знати тільки втаємничені.

Якщо я не помиляюся, Національну премію імені Олександра Довженка створювали якраз для того, щоб підняти престиж українського кінематографа та допомогти глядачеві орієнтуватися на кращі роботи українських кінорежисерів. Власне, і програму «Українська книга» створювали також із двоюкою метою: для поповнення бібліотек соціально та культурно значущими виданнями і для підтримки видавничої індустрії.

була куди більш досяжною, а значить, і стимулом для творчості, націленої насамперед на українського глядача.

Зрозуміло, що через скасування премії ніхто не буде кидати розпочаті проекти чи забувати про свої творчі плани. Але й повз увагу кінематографістів такий показовий державний акт не пройде. І прошепчуть митці собі поміж іншим: «Ну й пішли вони!..», маючи на увазі, звичайно, швидше українських державних мужів, ніж українських глядачів. Але найпарадоксальніше, що в результаті того, що відбувається, українські політики нікуди не підуть. Вони залишаться на місці, а ось хтось із кінорежисерів, можливо, і

Якби у нас було двадцять років національного кіновиробництва, ситуація могла б бути іншою. Якби у нас було двадцять років державної підтримки книговидавничої сфери, була б у нас повноцінна і масова, й інтелектуальна література, яка теж багато чого пояснила б жителям різних регіонів. Але в нас не було ще уряду, який розумів функцію культури в суспільстві.

Нинішній уряд, здається, теж не надто розуміє, в чому полягає функція культури. Принаймні, останні рішення цього уряду нашоствують мене саме на такі висновки. І це при тому, що я прекрасно розумію складнощі нинішньої ситуації.

редактор
Світлана СОКОЛОВА

музеї

■ СПАСЬКА

До 24 серпня в столичному Музеї гетьманства проходило перша в столиці виставка художниці з Одеси Варвари Гаврилюк. Людмила Чечель повідомляє: «Працює мисткиня переважно технікою олійного живопису. Її натхнення – різнобарвні степи й села Одещини, весняні красавиці та місячні солов'їні ночі.

Ще з одnorічного віку бабуся навчила онуку тримати олівець, а з чотирьох у її ручках з'явилися акварельні фарби від дідуся. Малювання стало щоденною потребою».

Варвара любить подорожувати, фотографувати та... знімати «фільми». Фарби й пензлі з нею завжди. Бере активну участь у всеукраїнських виставках.

Кошти за три продані роботи художниця перерахує для потреб зони АТО.

■ ХРЕЦАТИК

В Українському домі в Києві презентували художню виставку експонатів із Майдану «Стихія ART і ФАКТИВ». Представлені оригінальні авторські розписні каски мітингувальників від початку активних дій і до сьогодні та тематичні інсталяції з використанням світлових композицій.

■ ЧЕРНІГІВ

У Чернігівському історичному музеї імені Василя Тарновського презентували виставку «Сонячне мистецтво Василя Гузія» (до 100-річчя від дня народження художника, заслуженого майстра народної творчості).

■ КІРОВОГРАД

15 серпня у відділі Обласного краєзнавчого музею, Меморіальному музеї Марка Кропивницького відбудеться захід із циклу «Звичаї і обряди українського народу», присвячений святу Спаса.

■ ЛЕГЕДЗИНЕ

16 серпня в селі Легедзине Тальнівського району Черкаської області – Трипільська Толока. Вона з'явилася у 2008-му і за цей час набула рис музейного свята. Цього року будують нову трипільську хату.

Ідея створення музейного скансена відроджується! Незабаром тут постане цілий Трипільський Світ із відтворених жител, наповнених життям.

Малюють з... «оком у душі»

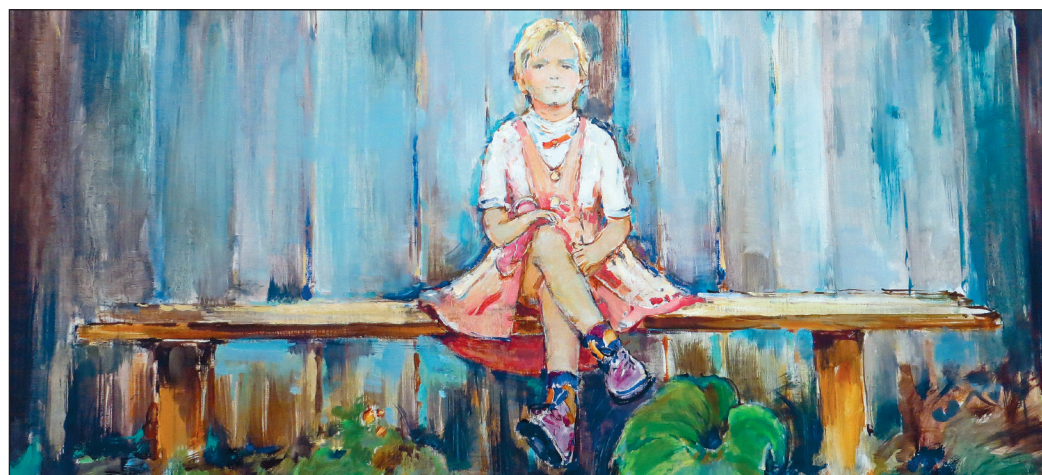
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Національному музеї Тараса Шевченка презентовано виставку «Територія душі».

Відкрито за сприяння Міністерства культури України та Президентського фонду Леоніда Кучми «Україна» до 20-річчя заснування мистецької організації «Пласт-Арт» (фундатор – директор Чернігівського музею сучасного мистецтва під однойменною назвою, заслужений діяч мистецтв України Борис Дедов).

За роки діяльності організацією проведено понад 200 виставок, створено власний фонд, у якому налічується більше ніж 600 творів сучасних митців. Організовано мистецькі фестивалі: всеукраїнський «Територія душі» (2008 року), міжнародний «ChernihivPhotoFest» (2010 року) та «Сорока Ух» (2013 року). Реалізовано низку творчих проєктів: меморіальних комплексів, реконструкцій і будівництва музейних споруд тощо.

За чотири роки існування творчий експеримент «Територія душі» перетворився на одну із центральних подій культур-

ного життя області, став святом як для митців, так і для їхніх шанувальників. На думку фахівців, «Територія душі» – це не просто форум краєвих сучасних художників України, а й соціальна акція, яка привертає увагу суспільства до вищих духовних цінностей.

«Лейтмотив арт-фестивалю «Територія душі» – поєднання історії, сучасності та майбуття, презентація сучасного образотворчого мистецтва у стародавньому місті над Десною, сакральному центрі Слов'янщини, – говорить куратор арт-фестивалю Володимир Личкова. – До

участі запрошуються художники, скульптори, графіки, котрі у своїх художніх образах закарбовують історичну, родову пам'ять східнослов'янських земель і народів. Ті, хто звертається до творчих портретів нашої сучасності, відтворює «культурну душу» давньослов'янських міст, зокрема древнього і вічно молодого Чернігова з його сакральними історико-архітектурними пам'ятками».

Стилістика виставкових артефактів, творчі методи та індивідуальні манери митців не обмежуються, натомість вітаються як полістилізм, так і ет-

нонаціональні особливості образотворчості.

На виставці організатори прагнуть показати основні тенденції, розкрити тонкощі глибинного зв'язку між різними проявами українського мистецтва, об'єднаними єдиною категорією «ока в душі», творчості як творіння.

«Ще і ще раз переконаюся в тому, що схожі виставки потрібні у цей нелегкий для України час, щоб ми єдналися й творили прекрасне», – говорить Тетяна Мельник, заступник директора фонду «Україна».

Фото авторки

Живопис революції

Бачимо штурми вулиці Грушевського, барикади й палаючі шини. А на полотні

«Пращур» – козак, схожий на Михайла Гаврилюка, над яким знущалися бійці «Бер-

куту». Тоді вівся активний обстріл активістів світлошумовими гранатами, осколки яких зачепили художниці під час написання картини.

Львів'яни кажуть, що в роботах Марії «Ранок на Грушевського», «Штурм», «Стіна» і «Задимлений Київ» закарбовані моменти, які показувало телебачення.

Колега та друг художниці Єгор Стрелков обороняв жінку під час роботи. За словами майстра, він виступив живим щитом, адже захищатися, окрім полотен, було нічим.

До речі, виставку вже показали в Європі – в Естонії, Фінляндії, Данії, Швеції та Італії, – у приміщеннях посольств, в українських громадах.

Лідія ОРЛЕНКО

На фотознімку: картина «Пращур» із серії робіт «Кольори волі» художниці Марії Діордійчук

Виставку під назвою «Кольори волі» відкрили у львівському Палаці мистецтв. На ній представлені роботи київських художників Марії Діордійчук і Єгора Стрелкова.

Картини намальовані з натури на столичних барикадах у лютому, під час подій на Майдані. 12 із них мисткиня створювала просто неба. Марія Діордійчук називає їх «живописною документальною хронікою», а себе «військовою художницею». Розповідає: «Малювала акриловими фарбами, єдиними, що витримували низькі температури. Писала чистими кольорами, не маючи змоги їх змішувати (мазок замерзав). Бувало, що поряд зривалися гранати. Було чути стрілянину, кидали коктейлі Молотова».

Перша робота «Очікування» народилася 19 лютого.

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

культура і війна

■ ХТО ЖИВЕ НА ДОНБАСІ

За переписом населення 2001 року (до речі, єдиним у незалежній Україні) частка українців на Донбасі складає 59,9 %, а росіян – 38,2 %. Щоправда, російську мову вважають рідною – 74,9 % мешканців.

Населення не однорідне. Тут понад 130 національностей, які приїхали з усієї імперії підіймати промисловість краю ще до революції 1917 року. А за часів радянської влади, під час індустріалізації, етнічних груп побільшало в 5 разів.

І ось що я прочитала нещодавно на одному з Донецьких сайтів.

■ ДОНЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА У 1918 РОЦІ

«До початку ХХ століття чисельність і національний склад населення Донбасу (Бахмутський повіт, Маріупольський повіт, Слов'янськський повіт, Старобільський повіт, місто Слов'янськ) за даними Всеросійського перепису 1897 року були такими: росіяни 985 887 – 86,7 % (малороси 710 613 – 62,5 %, великороси 275 274 – 24,2 %).

Тобто українців на Донбасі не було зовсім?! І Донбас це «Исконно русская земля»?

■ А ЩО Ж НАСПРАВДІ?

Насправді ж це є перекручений розділ з Вікіпедії. Утім, ці рядки там прописані так: «за даними Всеросійського перепису 1897 року були: малороси 710613 – 62,5 %, великороси 275274 – 24,2 %).

І ніяких «уточнюючих» пояснень. Тобто це зовсім не означає, що росіян автоматично чи арифметично було тоді 86,7 %. Їх тільки 24,2 %. Решта – білоруси 11 061 – 1,0 %, греки 48 452 – 4,2 %, німці 33 774 – 3,0 %, євреї 22 416 – 2,0 %, татари 15 992 – 1,4 %. Усього 1 136 361 осіб.

Для кого писався цей сайт? Хто годинами сидить в Інтернеті? Переважно молодь. І їм свідомо нав'язують, що вони росіяни. Так, мовляв, історично склалося.

А українську мову свідомо знищували не лише на Донбасі. Це була цілеспрямована політика влади.

■ РУСИФІКАЦІЯ

Русифікація почалася давно. Ї українську забороняли кілька десятків разів. Тут і Петро I, і Катерина II, і Валуєвський циркуляр, й Емський указ. . .

Та українська мова вижила. Навіть на Донбасі. І зберегли її, як це не парадоксально, не науковці, не інтелігенція, а селяни. Адже Донбас не увесь промисловий. Тому ті, які жили в навколишніх селах, і котрих волею долі закинуло на Донбас, спілкувалися вдома материнською.

Ніка ГРИМ

Діти Донбасу в рідній країні

Аліна ОНОПА

Безстрокову акцію підтримки дітей, які перебувають у зоні АТО, спільно з Міністерством культури України започаткував колектив Національного газетно-журнального видавництва.

Мета – привернути увагу до дітей, які нині перебувають у скрутному становищі, надати їм моральну і психологічну підтримку. Важливо, щоб малеча позбулася страхів, турбот і якомога швидше забула пережити.

Про це йшлося на прес-конференції «Другий фронт АТО: Гуманітарна акція журналістів видань Мінкультури для дітей зони АТО» в Укрінформі.

Окрім Мінкультури та ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», до ініціативи долучилися Міністерство охорони здоров'я, видавництво дитячої періодики «Мамине сонечко», провідні діячі культури, журналісти.

До Слов'янська періодично виїжджатиме група волонтерів, що доставлятиме малечі книжки, солодощі, іграшки, одяг та інші речі. Волонтери влаштуватимуть для дітей цікаві розваги, спільне малювання, виконання пісень, щире спілкування, веселі забави, аби відволікти їх від минулих жахливих подій і допомогти їм відчувати себе потрібними країні.

АРТ-ТЕРАПІЯ

– Окрім військових, у місцях АТО є цивільні люди, яких зачепила війна. Серед них найбільш вразливими є діти, – зазначив заступник міністра культури Олександр Журавчак. – Міністерство культури України спільно з Національним газетно-журнальним видавництвом ініціює на загальнодержавному рівні акцію

підтримки психологічної реабілітації дітей, зокрема методами арт-терапії – засобами мистецтва. Малюнком, поезією чи казками їх можна зцілити.

Діти зазнали значних психологічних травм. Ми хочемо сприяти налагодженню діалогу з ними.

Це месидж до митців, артистів, творців – усіх, хто готовий

засобами арт-терапії допомагати виводити малечу з депресивного стану.

ВРАЗЛИВА ВЕРСТВА

– Потрібно звертати увагу на вразливу верству населення – дітей. Ці діти бачили війну, і вони залишаються в зоні АТО, – підтримала Журавчака заступник міністра охорони здоров'я України Наталія Лісневська. – Є багато неповнолітніх, які переміщені в іншу зону. За офіційною статистикою, нині серед переміщених осіб – 28 725 дітей. Вони втратили певні соціальні зв'язки, своїх друзів, домівок.

Відомо, що насилля породжує насилля. Діти замикаються, стають злими, не розмовляють. Якщо їх переміщують разом із батьками, реабілітація проходить легше. Але часто малюків відпускають самих, аби тільки врятувати. Дитина, що іде сама, відчуває себе самотньою. Вона психологічно вразлива, а то і травмована. Щоб до неї доступитися, витягнути її з депресії, потрібна соціалізація.

Діти, які побачили війну, – це найважче, що маємо сьогодні. Навіть доросла людина, котра пережила такі події, потребує реабілітації, а з молодим поколінням усе набагато складніше. Тільки спільними зусиллями влади, волонтерів, міжнародних організацій, зможемо чогось досягнути. Ми прагнемо того, щоб люди соціально адаптувалися, а також, щоб ці діти виростили в нормальних соціальних умовах.

Ризик містечковості

11 серпня газета «Культура і Життя» ініціювала «круглий стіл»: «Містечковий рівень не замінить загальнодержавний... або Загрози передачі провідних закладів культури, які мають національний статус, із державного бюджету в самоврядування».

Під час обговорення проблеми виступили троє колишніх міністрів культури України: Ігор Ліховий, Дмитро Оста-

пенко та Лариса Хоролець, а також керівники провідних закладів культури.

Промовці одностайно наголосили, що передавати державні національні заклади культури в комунальну власність – неприпустимо. За їхніми словами, це загрожуватиме суверенітету та національній безпеці України. Свою позицію вони аргументували прикладами досвіду розвинутих країн. У США та державах-членах ЄС культура підтримується саме за рахунок відрахувань із держбюджету, а також

створення сприятливих умов для залучення позабюджетних інвестицій. Натомість у нашій країні ще й досі не налагоджена система позабюджетної підтримки закладів культури.

Протиріччя цієї ініціативи проявляються не тільки у сфері фінансів. За словами заступника голови Профспілки працівників культури України Галина Гайдук, цей законопроект суперечить нормам Конституції України, Закону України «Про культуру» тощо. Адже в разі переходу

національних закладів культури під опіку місцевих органів самоврядування – їхні функції та завдання почнуть обмежуватися потребами лише конкретної територіальної громади.

За результатами «круглого столу», його учасники звернулися до Президента України, Верховної Ради України з вимогою зняти з розгляду проект закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу».

Денис САВЧЕНКО

редактор
Ольга ГОЛИНСЬКА

Музика

ОДЕСА

22 серпня у клубі «Пляжник» виступатиме Карл Фрірсон (Karl Frierson) з програмою «Soultherapy». Цей співак донедавна був дуже частим гостем в Україні – зокрема, і в складі німецького лаунж-проекту «De Phazz», і як сольний виконавець у співдружності з різними (в тому числі й українськими музикантами) він виступав на фестивалях «Jazz Koktebel». Цьогоріч його відшліфований досвідом роботи у лаунж-гурті, ненав'язливий «паркетний» соул із дозованим додаванням фанку та блюзу порадує лише одеситів – інших концертів в Україні у Карла Фрірсона поки не передбачається.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ – ЛЬВІВ

Дуже вишукані і не менш амбітні молоді дівчата – Вікторія Вітренко (сопрано), Ірина Лаптінова (флейта), Ксенія Халлі (фортепіано) – давні подруги з часів навчання у київській музичній десятирічці та консерваторії. Тому цілком прогнозовано стала поява камерно-вокального тріо за їхньої участі. Модельна зовнішність учасниць, загадкова назва «SacriESta», виступи у картинних галереях і на концертних майданчиках в історичних будівлях, ну і, звісно, «родзинковий» репертуар – ось так уже встиг заявити про себе цей відносно молодий проект. Добираючи музику для виконання, артистки не обмежують себе часовими і стильовими рамками. Тож і в програмі «Еволюція камерно-вокальної музики», поділеній на чотири акти, фігурують мініатюри авторів різних національних шкіл від XVIII до XXI століття. Після успішної квітневої презентації програми у Києві дівчата вирішили показати її і в інших українських містах. Жодну з композицій концерту (окрім хрестоматійних «Тамбуринів» Франсуа Куперена) не назвеш «заграною»: узяти хоча б фрагмент із кантати Жана Філіппа Рамо «Діана та Актеон» чи бахівську арію «Schweig, ihr Flöten» («Нехай замовкнуть ваші флейти») із «Весільної кантати», не кажучи вже про музику французького імпресіонізму, опуси сучасних німецьких та українських авторів. Тож варто сподіватися і на стильне їхнє виконання, адже камерна музика потребує як ювелірної точності й ансамблевої злагодженості, так і цікавих інтерпретаційних рішень.

Концерти тріо «SacriESta» відбудуться 17 серпня у Хмельницькому в обласній філармонії та 22 серпня у Львові (храм Св. Лазаря). А вже восени київським концертом стартує друга частина циклу «Еволюція камерно-вокальної музики».

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ

Зірка оперної сцени

Валентина КУЛИК

22 серпня у столичному Будинку художника відбудеться концерт за участю народної артистки України Вікторії Лук'янець і Національної заслуженої капели бандуристів України імені Георгія Майбороди.

Однією з трьох великих Травіат, поруч із Марією Каллас і Терезою Стратас назвав італійський кінорежисер Франко Дзефф'єреллі українську оперну співачку Вікторію Лук'янець. Її бельканто порів-

нюють із звучанням голосів примадонн минулого Аделіни Патті та Амеліти Галлі-Курчі, репертуар налічує понад п'ятдесят провідних партій сімома мовами, а гастрольний графік складено на роки вперед.

Випускниця Київського державного музичного училища імені Рейнгольда Глієра і Київської державної консерваторії імені Петра Чайковського, нині – солістка Віденської опери, виступає на головних оперних сценах світу, серед яких Метрополітен-опера (Нью-Йорк), Ла Скала (Мілан), Ковент-Гарден (Лондон), Опе-

ра Бастилія (Париж), Баварська державна опера (Мюнхен), Гамбурзька державна опера, Німецька державна опера (Берлін), Большой театр Женеви, Королівська опера Валлонії (Льєж).

Поряд із хітами світової оперної і вокальної класики чільне місце у репертуарі Вікторії Лук'янець займають твори українських композиторів Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Якова Степового, Левка Ревуцького, Бориса Лятошинського, Мирослава Скорика, Валентина Сильвестрова, Левка Колодуба, Лесі Дичко. Не оминає Вікторія у виконав-

ській творчості й української народної пісні.

У концерті, що відбудеться напередодні Дня незалежності співачка та Національна заслужена капела бандуристів України імені Георгія Майбороди представлять програму під назвою «Скарби української народної пісні».

Сподіватимось, що самотнє бандурне виконавство, яке репрезентує капела, у поєднанні з чарівним співом Вікторії Лук'янець залишать незабутні враження у серцях і душах цінителів високого мистецтва.

Легендарний тенор

Житомирське видавництво «Рута» випустило у світ книгу Івана Лисенка про знаного українського оперного співака, народного артиста України, драматичного тенора Юрія Степановича Кипоренка-Доманського (1888–1955).

Для початку зазначимо, що протягом своєї блискучої кар'єри цей співак виконав на сцені майже 120 різноманітних оперних партій. До того ж, він став чи не єдиним українським артистом, який заспівав найбільшу кількість укрїнських складних головних партій в операх Ріхарда Вагнера (аж дев'ять!) Обидві ці обставини могли б стати приводом для включення Кипоренка-

Доманського до «Книги рекордів Гіннеса». А його вагнерівський доробок можна порівняти хіба що зі спадком легендарного російського тенора, соліста імператорських театрів Івана Ершова, який, попри свою європейську славу вагнерівського співака, брав участь у значно меншій кількості постановок опер Вагнера.

Книга відомого дослідника творчості українських оперних співаків минувшини Івана Лисенка є ретельно вивіреним виданням, спорядженим вступним словом, ілюстраціями, ретельно зібраними автором мемуарними нарисами (іх тут понад тридцять), відгуками преси, короткою автобіографією співака, хронікою його життя й діяльності, ви-

браними листами, переліком репертуару та грамофонних записів, бібліографією і примітками.

Серед тих, хто свого часу написав спогади про Кипоренка-Доманського на прохання

Івана Лисенка, – Лариса Руденко, Веніамін Тольба, Марк Рейзен, Віктор Борищенко та інші знані артисти. Усі ці надзвичайно цінні та рідкісні матеріали друкуються вперше і є результатом невпинної праці автора, присвяченої творчому спадку українських оперних співаків минулого. Адже Іван Лисенко випустив у світ не один біографічний словник українських співаків і не одну книжку про творчість окремих митців (зокрема, монографії про Івана Стешенка та Платона Цесевича).

Іван Максимович Лисенко продовжує свою працю. Певний, що невдовзі ми дізнаємося про вихід нових його книжок.

Олександр МОСКАЛЕЦЬ

редактор
Надія СОКОЛЕНКО

театр

■ КИЇВ

Менше ніж за місяць буде завершено прийом п'єс на п'ятий Драматургічний фестиваль «Тиждень актуальної п'єси». Роботи приймаються на електронну адресу: ukrainplay@gmail.com до 1 вересня 2014 року.

Найкращі тексти будуть презентовані в київських театрах-партнерах фестивалю у форматі сценічного читання. До конкурсу допускаються авторські драматургічні твори, які не отримали сценічного втілення та не були опубліковані. Мова п'єс – українська, російська. Участь беруть лише українські автори. Темі для п'єс не обмежуються, але перевага надається актуальним, гострим, важливим для сучасної України текстам.

■ ЛЬВІВ

Мистецька майстерня «Драбина» оголосила V конкурс п'єс «Драма.UA». Основна мета – відкрити широкому загалу імена молодих, талановитих українських драматургів. Конкурс «Драма.UA» спрямований на популяризацію та пошук сучасної вітчизняної драматургії, підтримку молодих авторів-драматургів, просування актуальної української драматургії на театральні сцени та до літературних видань.

Допускаються авторські неопубліковані та не презентовані раніше драматичні твори українською мовою або суржиком, написані не давніше, ніж два роки тому. Учасники конкурсу повинні заповнити он-лайн анкету на сайті www.drabyna.org/drama та надіслати роботи до 1 листопада 2014 року.

П'єса-переможець буде представлена у вигляді сценічного читання. Найкращі роботи оргкомітет рекомендуватиме фестивалям-партнерам та вітчизняним театрам до постановки.

■ ХАРКІВ

Головний театральний журнал Німеччини «Театр сьогодні» (Theater Heute) у випуску за серпень-вересень 2014 року надрукував п'єсу українського драматурга Дмитра Тернового «Деталізація», події якої розгортаються на майдані Незалежності. Примітно, що сама п'єса була написана за півтора роки до Революції Гідності.

Цей щомісячник, тираж якого складає 15 тис. екземплярів, регулярно публікує німецькою мовою найбільш цікаві твори

сучасної світової драматургії у вигляді окремих вкладишів. До того ж у цьому числі журналу вийшла стаття редактора Франца Вілле про червневу прем'єру «Деталізації» у Карлсруе під назвою «Мрія про Майдан».

■ КИЇВ

12 серпня в Київському центральному будинку офіцерів відбулася благодійна вистава «Варшавська мелодія-2» у постановці Ігоря Афанасьєва з метою збору коштів для поранених в зоні АТО. У виставі брали участь Ада Роговцева, Ахтем Сеїтаблаєв, Анатолій Ященко, Катерина Степанкова, Володимир Задніпровський.

Вистава пройшла за аншлагу, адже побачити улюблену актрису, а також допомогти українським воюючим, прийшло дуже багато людей.

Надія СОКОЛЕНКО

10 серпня на території колишнього заводу металокопирів на Видубичах, який останні кілька років більше відомий, як місце проведення «ГОГОЛЬFESTу», офіційно оголосили про початок роботи Школи мистецьких резиденцій.

Зустріч із митцями, готовими взяти участь у сьомому «ГОГОЛЬFESTi», розпочав Влад Троїцький. Він зауважив, що боявся, що прийде більше тисячі людей, утім і 300 осіб досить для старту.

На Школу резиденцій, за задумом Влада Троїцького, припаде 70–80 відсотків арт-продукту, представленого під час фестивалю, який розпочнеться 11 вересня. Завдання школи – утворення мультидисциплінарних груп, в яких для створення кожного окремого проекту об'єднувалися б митці різних галузей, різних напрямків: архітектори і музиканти, актори і художники, перформери і дизайнери, танцівники і арт-менеджери... Мета таких команд – робота в синергії, співпраця із заходженням на чужу, раніше незнану територію. Принцип роботи Школи резиденцій і створення арт-продукту Влад Троїцький порівняв із «квіткою життя» – концепцією вченого і есотерика Друнвало Мельхіседека.

Для проектів, створених в рамках резиденції та презентованих на «ГОГОЛЬFESTi», директор фестивалю, засновник і керівник Центру сучасного мистецтва «Дах», музичних гуртів «ДахаБраха» та «Dakh Daughters» передбачає велике майбутнє, закликає створювати такі заходи як довготривалі. Випробувавши їх в рамках фестивалю, далі є можливість за підтримки бренду «ГОГОЛЬFEST» і його репутації трендсеттера подаватися на міжнародні гранти, шукати підтримки та співпраці за кордоном.

Уже кілька років поспіль Влад Троїцький створює фестиваль, широко застосовуючи методи краудсорсингу, коли на

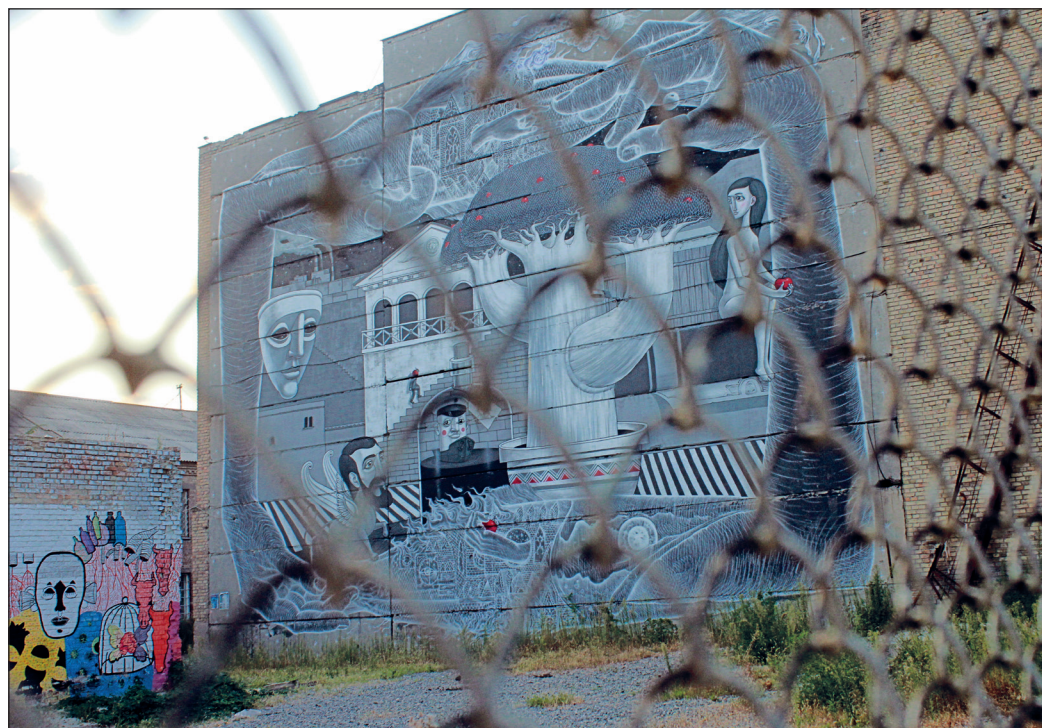
Квітка життя ГОГОЛЬFEST

одній території об'єднуються різні люди і митці роблять те, що їм до душі, а на виході ми отримуємо майже цілісний і готовий арт-продукт.

З одного боку, такий підхід до організації форуму вимушений, адже підтримка і фінансування мистецьких і культурних проектів в Україні знаходиться на дуже низькому рівні. Ме-

стецтвом, робити проекти. Цього року, щоправда, до методу краудсорсингу додається ще й обов'язкова громадянська позиція. Власне, проекти для «ГОГОЛЬFESTу» розглядаються також як і мистецькі кроки до створення нового іміджу України у світі, а також формування сприйняття національної ідентичності та за-

яких ініціатори проектів, коротко представивши свою концепцію, записували ідеї. А згодом там само записувалися охочі взяти участь у їхній реалізації. Наприклад, «ГОГОЛЬFEST» передбачає широку дитячу програму (куратор Ірина Запольська), де буде і співпраця з київськими музеями. А театральні кола одразу запропо-

ценатів та інвесторів, готових вкласти гроші, недостатньо, аби підняти і зрушити з місця машинерію хоч би одного великого мультидисциплінарного фесту європейського рівня. На значну фінансову підтримку держави, як показує досвід, так само годі чекати. З іншого боку, принцип такого низового об'єднання і співпраці людей, який ми вже спостерігали на «ГОГОЛЬFESTi» в минулі роки, несподіваним чином проявився під час Майдану і нині – в умовах АТО на Сході України. Самоорганізація людей, готових підтримувати армію, добровольці, волонтери, підтримка фінансова, продовольча, допомога у виїзді із зони АТО тощо. Людський ресурс, виявляється, практично необмежений.

Цей потенціал Влад Троїцький готовий розвивати і надалі, даючи можливість хорошого старту для всіх людей, які прагнуть займатися ми-

гального культурного тла всередині країни.

З огляду на це, в особливе коло уваги потрапляє передусім професія арт-менеджера, менеджера в галузі культури, які готові розвивати і просувати створені проекти, шукати способи їхньої реалізації та фінансову підтримку. Робиться це із далекоглядним прицілом – в Україні саме таких спеціалістів дуже бракує, зокрема і в театральній сфері (на що особисто мені жалілося чимало провідних українських режисерів). До підготовки арт-менеджерів в рамках Школи резиденцій Влад Троїцький планує залучити Міжнародний інститут менеджменту та Києво-Могилянську бізнес-школу.

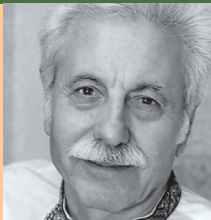
Тож 10 серпня Влад Троїцький розпочав підготовку до «ГОГОЛЬFESTу» фактично з білого аркушу – на стінах в головному цеху заводу було розвішано величезні ватмани, на

нували кілька задумів. Один із них – створення Центром «Текст» (режисер Андрій Май) документального спектаклю з робочою назвою «Зона», матеріалом якого і буде місяць роботи Школи резиденцій на «ГОГОЛЬFESTi».

Окрім цього в рамках школи вже діє Кіношкола – про готовність співпраці заявили організатори архітектурного фестивалю CANactions Віктор Зотов та архітектурної школи «МАРШ» Євген Асс, гурт музикантів «Музично-конструкторське бюро», фестиваль «Лінолеум», об'єднання «СінемаHall», фестиваль «Jazz Koktebel» та інші.

Що з цього вийде – побачимо на фестивалі, а також і в більш довготривалій перспективі. Наступного року планується, що «ГОГОЛЬFEST» проходитиме не лише на Видубичах, а й на території ВДНГ.

редактор
Іван МАЛЮТА

сторінки історії

■ ЗА ЧУЖІ ІНТЕРЕСИ

Минає 100 років від початку Першої світової війни, яка закінчилася 1918-го.

До цієї глобальної бійни було втягнуто багато країн. За різними підрахунками загальна кількість жертв сягає 10 млн. Не кажучи про покалічених вояків і тих, хто пропав безвісти.

Починалася війна за офіційною версією з убивства экс-герцога Франца Фердинанда в Сараєві сербським студентом Гаврилом Принципом.

Насправді причина світового розмиру криється у самій сутності існування імперій, що його провокують різного роду кризи. До речі, це бачимо й відчуваємо нині на собі у воєнних конфліктах новоствореної неоімперської Росії з її небезпечним політичним курсом на фашистизацію.

1 серпня 1914 р. Німеччина оголосила війну Російській державі, яка офіційно вступила в неї за кілька днів (5 серпня).

Україна на той час була розчленована між двома імперіями: Наддніпрянська частина входила до складу Росії, а західні терени – до Австро-Угорщини. Власне наша країна опинилася в епіцентрі протистоянь, де розвивалися основні події війни. Тому за збігом обставин українці в різних військових строях часто сходилися в поєдинки. Це вже згодом, збагнувши, що воюють за чужі інтереси, вони опускали зброю і починали брататися.

Втрати наших солдатів у складі російської армії чималі – близько 600 тис., поранено – 1 млн., а тих, хто підпорядковувався австро-угорським підрозділам – 120 тис., поранено – 200 тис.

Враховуючи жертви серед мирного населення, загальна кількість загиблих українців сягає 1,5 млн.

З конвойної команди

У квітучому саду вилаштувались у три ряди півтора десятка військових. Над ними напис: «Васильковская конвойная команда».

Вочевидь чільниками були ті четверо, які в середньому ряду, зі стрічками старшинства та літерою К на погонах. Решта – рядові, з недавнього призову.

Під чудовою композицією, за межами рамки, зазначений автор – фотограф М.В. Ломазов. Здається, колись бачив це прізвище під світлинами початку ХХ ст. Чи не на картках із красвидами старого Києва?

«Отой офіцер, який сидить, із найбільшими вусами, з носовичком на коліні, твій дід – Штефан Шумейко», – з дитячих літ запам'яталися слова матері. З притаєною гордістю за свого батька, якою переймався і я.

З часом не без підстав за сумнівався, чи був дідусь офіцером. На погонах – одна стрічка, що відповідає званню ефрейтора у колишніх Збройних Силах СРСР. А в царській армії?..

За спогадами баби Катерини, що їх переказувала мати, дід Штефан (1885) – іще до одруження – кілька років служив у царській армії. Чи не тому його, досвідченого у солдатських муштрах, одразу мо-

білізували, щойно почалася Перша світова війна (серпень 1914-го). «Не встиг навіть позвонити усі снопи на обмолот, коли наказали збиратися – вирушати з Цибулівки до Ольгополя, – зітхала мати і сплакувала, адже було їй тоді лише три рочки. – Й довелось йому не ціпом махати, а шаблею».

– А звідкіль взявся оцей сундук? Невже змайстрував дідусь? І навіщо стільки разів підписував? – якось запитав її, коли разом вишукували щось у ньому серед нехитрих хатніх скарбів.

– Сундук армійський. Для солдатських документів. І з нього твій дід виплачував жалованіє...

В тому, що цей хатній «трофей» належав полковій канцелярії, можна було не сумніватися. Всередині зазначено прізвище відповідального за нього: на прискриньку й по боках – чорнильні відбитки зі штемпеля «Шумейко Штефан».

Яким же чином ця казенна скринька опинилася в нашому селі? Про це та інше можна здогадуватися, споглядаючи фотознімок.

Судячи з напису на ньому, весною 1915-го дід іще перебував у м. Василькові на Київщині. Ну а потім полк відправили на російсько-австрійський фронт. І тут можна допустити кілька версій. Перша пов'язана із сундуком.

Полк вирушив із Василькова на власній тягловій силі за маршрутом Умань – Гайсин – Ладижин – вузлова станція Вапнярка. Або – що більш ймовірно – на Умань – Бершадь – Ободівку – Цибулівку – Крижопіль – Вапнярка. Саме цим і скористався Ш. Шумейко, щоб попрощатися з родиною, приголубити востаннє єдине дитя – донечку Явдошкку. Отоді й залишив фотознімок та порівняно громіздкий для фронтних умов сундук полкової канцелярії. За переказами, він заночував у рідній хаті. Напевно вже вечоріло і полк готувався на відпочинок (з Умані – понад 100 км).

«Ваш чоловік – Штефан Трохимович Шумейко був смертельно поранений за лівим

вухом у бою під Судовою Вишнею, де і похований», – цитувала мати втрачене повідомлення на ім'я моєї бабусі, що його завчила, гейби заповіт. І зазвичай додавала те, що було дописано неофіційно, задля достовірності чи то на правах приятеля: «Писав секретар Рудченко з Каташина». Поселення з такою пам'ятливою назвою знаходиться у сусідньому – Чечельницькому районі, що на півдні Вінниччини. Гадаю, зазнайомилися земляки іще під час першого військового збору в Ольгополі (тоді – центр Ольгопільського повіту). Можливо, що й на фотознімку вони сидять поруч. У роздумах написалися рядки, як послання у майбутнє.

Ім'я на фото – не лише для згадок,

Воно єднає пам'ять поколінь. Коли незаплямоване, нащадок

Шукатиме у спогадах твій слід.

Перша світова війна, що спричинилася до революційних потрясінь, із самого початку була для України у багатьох боях братовбивчою. У російській армії чимало військових частин формувалися виключно на етнічних землях України. А Галичина та карпатські краї входили до складу Австро-Угорської імперії. І саме з таких вояків-західняків згодом постали загони легендарних січових стрільців. А тоді, у Першу світову, вони протягали руки для братання з українцями у формі російської армії.

І коли я пізнього вечора дописував останні рядки, настирливо, як ніколи, намагався уявити обставини загибелі діда Штефана. А вночі побачив сон на грані містики. З фотознімка конвойної команди... виокремився мій предок і повільно проказав, погладжуючи вуса: «Ескадрон був у бою. До нашого штабу прорвалося кілька ворожих вершників. І конвой пішов в атаку. "Тримайся, Штефане!" – гукнув мені приятель. "Ти – Штефан? – зупинив коня нападник. – І я – Штефан. Із Галичини". Ми опустили шаблі. І тоді мене вжалила куля...»

На цьому мій молоденький дід (було йому всього 30 років) почав віддалятися, увиходячи назад... на світліну. І я, напівсонний, присів за стіл. Щоб записати почуте з вічності.

редактор
Руслан ОНОПРИЄНКО

українська родина

ДОВІДКА

Наталія Івашина (Сергеева) народилася в Києві. Після закінчення Київського державного університету імені Тараса Шевченка Наталія викладала в Київському політехнічному університеті, Інституті сільськогосподарства (Катібугу, Республіка Малі), Київському державному університеті. Має вчений ступень кандидата філологічних наук, працювала старшим науковим співробітником Інституту українознавства.

Із 1997 року супроводжує свого чоловіка Юрія Сергеева в його дипломатичній роботі за кордоном. Свої враження від перебування в різних країнах вона передає в картинах. Живопис став одним із її захоплень. Роботи пані Наталі неодноразово виставлялися в Національному арт-клубі Нью-Йорка, Українському Інституті Америки, ООН, художніх галереях Маямі та Бока-Ротон під час Міжнародного фестивалю Арт-Базель.

За свою діяльність на підтримку культурних та освітніх зв'язків, благодійність Наталія нагороджена орденами Святої Анни та Святої Варвари, орденом 1025-ліття Хрещення України-Руси, Почесним дипломом мера Манхеттена.

Нині Наталія живе та працює в Нью-Йорку, супроводжуючи свого чоловіка, який є Послом України при ООН.

На фотознімку: Наталія Івашина разом із чоловіком Юрієм Сергеевим на відкритті виставки картин в Національному арт-клубі США.

Актуальний десант

Тетяна БОРОДИНА

Про діяльність української громади США розповідає Наталя Сергеева, дружина Посла України при ООН.

– **Наталіє, Ви відома в Нью-Йорку як людина, яка акумулює навколо себе красу, позитив і добро. До того ж, Ви чудова й дуже оригінальна мисткиня, підтримуєте українських**

майстрів, починаючи від художників і закінчуючи дизайнерами одягу.

Допомагаючи їм, відкриваєте Новому Світу багатство та красу однієї з найстаріших слов'янських культур планети.

Упродовж останніх 6–7 місяців, коли в Україні відбуваються революційні зміни, й наші думки, здавалося б, повинні

бути далекі від прекрасного, Вам вдалося довести – краса і мистецтво все ще здатні врятувати світ.

українська родина

Розкажіть, будь ласка, про те, що в останні місяці відбувалося в Америці. І що Ви і українська діаспора робили на підтримку незалежності і свободи України?

– Цього року життя української діаспори Америки переважно фокусувалося на подіях в Україні – Майдан, потім Крим, Схід і Південь України, а також довкола вшанування пам'яті Тараса Шевченка в ювілейний 200-й рік від дня його народження, але й ці урочистості були пов'язані з драматичною ситуацією в державі.

Символічно, що в один день – 27 березня – у штаб-квартирі ООН відбулися два заходи – прийняття Генеральною Асамблеєю ООН резолюції «Територіальна цілісність України», якою засуджувалися незаконний референдум у Криму і його анексія Росією, та меморіальна Шевченківська конференція, де у виступах всіх промовців лунали слова солідарності з Україною.

Захоплення Криму, агресія на Сході України підняли всю північноамериканську діаспору на захист рідної землі. До численних маніфестацій української громади по всій країні приєдналися тисячі громадян США. Автомайдан з України перекинувся на американський континент. Молоді українці з гурту «Разом» майже щодня пікетували дипломатичні представництва Росії, штаб-квартиру ООН. Це вони розгорнули на весь Бруклінський міст український прапор.

Українська громада США першою розпочала збір коштів на підтримку української армії, організовуючи благодійні вечори, ярмарки. Петиції українців до Білого Дому та Конгресу США зробили свою справу – довкола Америки згуртувалася вся демократична спільнота на підтримку України.

Приклад США щодо застосування санкцій проти Росії наслідували Канада, Євросоюз, Австралія, Японія, Монако, Ліхтенштейн та багато інших країн. Україна отримала потужну моральну підтримку США та інших своїх союзників в ООН, що призвело до фактичної ізоляції Росії в цій організації щодо питання агресії проти України. Майже кожен захід в ООН, яке б питання не розглядалося, частково стосувалося і подій в Україні.

Показово в цьому контексті була червнева конференція з проблем культурної дипло-

матії, коли після виступу мого чоловіка Юрія Сергеева, Посла України при ООН, про роль діаспори у збереженні культурних традицій, дискусія перейшла в політичну площину й торкалася проблем військової агресії Росії, яка перекреслила всі завоювання ООН за останні десятиліття в збереженні миру. Так, наше з чоловіком життя змінилося – з ким би ми не зустрічалися, тема України є домінуючою. Навіть швейцарці в нашому будинку щодня цікавляться – «Як там у вас на Сході України?» Ми завжди відчуваємо небайдужість простих американців до подій в Україні.

ми зразками української культури – це роботи відомих українських художників, унікальна виставка весільного одягу з усіх куточків України, виставки декоративно-прикладного мистецтва.

Але найцікавішою частиною квітневих програм завжди були семінари довкола нашої писанки, її історії, містичного орнаменту, впливу на сучасну світову моду. Майстер-клас розпису писанки відомої майстрині Софійки Зелік завжди викликав надзвичайну цікавість і захоплення. Я тішуся, що такий майстер-клас пройшов і цього року, але вже в Українському Інституті Аме-

майстринь кінця XIX – початку XX століть із їхнім дизайном, крім, вишивкою, прикрасами.

Такий театралізований показ старовинного жіночого вбрання став можливим завдяки Івану Бернацькому – народному артисту України, директору Українського драматичного театру Нью-Йорка.

Я довго вагалася, чи варто в такий складний для України час щось робити в рамках Жіночого клубу ООН цього квітня. І врешті вирішила: варто, щоб показати, що Україна живе, працює і продовжує вражати світ своєю культурою і красою. Саме

Фото: Василь Кішчи

– Наскільки вплинули події в Україні на заходи, що вже стали традиційними і які відбувалися протягом останніх років у Нью-Йорку з Вашої ініціативи?

– Уже шість років у календарі Жіночого клубу ООН квітень резервується для Української місії при ООН. Так, наприклад, уже п'ять років Український музей Нью-Йорка (якому, до речі, майже 40 років) відкриває свої двері для жінок-дипломаток ООН із метою ознайомлення їх із найкращи-

рики, і був присвячений миру на нашій землі, бо писанка є його переконливим символом.

Рік тому, 25 квітня, нью-йоркські газети вийшли із заголовками «Ода українській жінці під стягом ООН», «День України в ООН», сповіщаючи, що в Українському Інституті Америки відбулося засідання Жіночого клубу ООН за участі керівниць українських жіночих організацій США довкола театралізованого дійства – демонстрації одного з найдавніших наших народних мистецтв – рукодільних строїв

тому я підтримала покази української моди за участю відомих сучасних українських дизайнерів Наталії Холодило та Оксани Караванської в Національному арт-клубі Нью-Йорка та Українському Інституті Америки під гаслом «Краса врятує світ».

Ці два заходи викликали велику зацікавленість у присутніх, серед яких було багато особистостей, відомих не тільки у США, а й у всьому світі. Високі відгуки у пресі свідчать, що українську моду визнає американське суспільство.

На фотознімках: члени української громади США на мітингу проти російської військової навали; Руслана на «Союзівці – 2014»

українська родина

На фотознімках: український інститут Америки; оселя «Союзівка», поблизу містечка Кергонксон (штат Нью-Йорк, США); разом із дружиною Генерального секретаря ООН в Українському інституті Америки

Надзвичайно активними були цього року Український Інститут Америки й Український художній музей Нью-Йорка. Навіть назви заходів говорять про багатогранність цих українських установ у США. Фотовиставка «Репатріанти», присвячена 70-річчю депортації кримських татар і останнім подіям на Кримському півострові, що призвели до третього в історії татар примусового полишення своєї землі.

Події в Україні стали домінуючою темою персональної виставки «Вся Україна» фотохудожника Володимира Клузька. Серед експонатів є численні плакати, які мистець створив для протестних мітингів у Нью-Йорку. А ще перша персональна експозиція художника Максима Вітика «Подорож». Українське кіно 20-х років. Благодійний концерт для Громадського радіо. Фестиваль нового мистецтва, музики, поезії та перформансу «Світло і тінь». Концерт камерного оркестру Університету штату Огайо. Концерт українського хору «Дніпро» з Едмонтон (Канада). Літературні читання, присвячені творчості Лесі Українки. Арт-проект «Слідами внутрішнього світла», присвячений 200-річчю Тараса Шевченка. Фотовиставки «За демократію і гідність», присвячена Євромайдану, та «Обличчя України, 1950-1980-х років».

– Чи почали в американському суспільстві розуміти, що Україна – це не Росія, як культурно, так і ментально? Чи зрозуміли, яка це духовна й «західна» країна без шару «азійчани», якщо можна про це так сказати?

– Однозначно так. У першу чергу це стосується традицій, які ретельно зберігаються та примножуються. Наведу лише кілька прикладів. Не так багато існує в Америці етнічних громад, які б мали свою Академію наук, асоціації інженерів, учених, лікарів. Не так багато інших етносів, які б мали щорічний дитячий фестиваль мистецтв, музичні фестивалі «Союзівка», «Верховина», «Калинові острови», травневий форум мистецтв у Нью-Йорку, наукові видання, газети, свої музеї, театри.

Українці помітні в американському житті. Вони завжди там, де людська гідність потребує захисту. Тому саме українці США простягнули руку братерства кримськотатарській громаді Америки і вже понад три роки вони проводять спільні культурні заходи, спільні маніфестації проти російської окупації Криму, спільні демарші в ООН, як це було неодноразово здійснено цього року.

Велику роль у зміцненні духу й духовності наших земляків у США відіграє церква. Українські православні та католицькі

церкви є в усіх штатах Америки. Саме при них діють суботні та недільні школи українознавства. Мова є наріжним каменем духовності, і те, що українцям США вдалося включити нашу рідну мову до переліку іноземних мов, рекомендованих під час вступу до вишів у США, є визнанням ролі українців у культурному та освітньому житті Америки.

Останні події в Україні, пов'язані з агресією Росії, справді дають американцям і нашим колегам в ООН однозначно зрозуміти, що Україна і Росія – різні за своїм менталітетом, культурою, поведінкою. Особливо виразно зрозумілим це стало 28 лютого 2014 року під час першого засідання Ради Безпеки ООН, коли делегація православної України звернулася до делегації начебто православної Росії із закликом, який потім повторювала кілька разів, схаменутися і не гнвирити Бога в переддень і впродовж Великого посту, плануючи і здійснюючи агресію проти України.

Про надзвичайний інтерес до нашої країни, її вагомий свідчить і заснування Американської Ради з питань української культури, мистецтва і науки та започаткування журналу In Love, який уже із серпня цього року буде висвітлювати найвидатніші події в галузі культури та науки в Україні та Північній Америці. На україномовному радіо у

США «Домівка» створено спеціальну програму, присвячену культурним та науковим питанням у США та Україні. Запрошуємо всіх зацікавлених і небайдужих людей до співпраці з Радою, журналом і радіо.

Особливим був цьогорічний фестиваль «Союзівка». Усі зібрані кошти, зокрема від гала-концертів відомих вітчизняних виконавців, які вже стали «своїми» в Америці, – Руслани та Олега Скрипки, – будуть використані на підтримку України. Саме ці співаки були послами України під час Помаранчевої революції. Вони ними стали й під час Революції гідності.

Як завжди, прикрасою заходу був виступ славного танцювального колективу Прийми-Богачевської. Фестиваль знову підтвердив, що поки лунає українська пісня, поки існує український гопак, козацькому роду нема переводу!

Нью-Йорк (США)

На фотознімках: Генеральний Секретар ООН пан Бан-Кі-Мун відвідує виставку картин Наталії в Нью-Йорку; уже протягом 51-го року молоді члени української скаутської організації «Пласт» щорічно з'їжджаються до «Союзівки» у штаті Нью-Йорк змагатися в унікальному інтелектуальному конкурсі під назвою «Орлікіяда». (Кергонксон, США, 2013). Фото надане автором

Фото: ukrphilad.org

редактор
Євген БУКЕТ

краєзнавство

ГЛИНОМЕТР

Творчість цього митця оцінена належно. Він є членом Національної спілки художників України (1971), заслуженим майстром народної творчості України (1976), членом Національної спілки майстрів народного мистецтва України (1999). Лауреат премії імені Данила Щербаківського (1995), лауреат Національної премії імені

Тараса Шевченка (1999). Нагороджений медаллю «За доблесний труд» (1970). Має диплом II ступеня (1976), диплом «За створення високохудожніх творів» (1979). Василь Омеляненко – учасник близько 50-ти вітчизняних та зарубіжних виставок. Із них 15 закордонних (США, Канада, Польща, Югославія, Болгарія, Японія тощо), одна всесвітня – «Експо-70».

Твори зберігаються в багатьох музеях України та за кордоном. Серед них Національний музей українського народного декоративного мистецтва, Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Полтавський художній та краєзнавчий музей, Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», Кмитівський музей (Житомирська область), музеї Москви, Санкт-Петербурга, Сергієвого Посаду тощо.

Навіть на виставці «Наші сусіди», відкритій у Белгородському державному художньому музеї, в Росії, демонструються майолікові звірі батька української радянської кераміки Василя Омеляненка: «Лев», «Бичок» і «Баран». Організатори повідомляють: «Такої великомасштабної експозиції в Белгороді ще не влаштовували. Дай Боже, щоб мистецтво посприяло встановленню порозуміння між сусідніми державами».

Від 1954 року він розробляє зразки для масової продукції. Пригадує: «Одне й те саме робити було нецікаво. Після виконання норми "фантазував" своє». Отримав 1956-го на виставці у Брюсселі премію 600 крб.

Із початку 1970-х входить до складу творчої лабораторії «Художня кераміка», організованої з ініціативи тодішнього головного художника заводу.

У серпні славетний гончар Опішного зустрічає свій 90-й рік. Із роси й води Вам, майстре!

Гончарне колесо фортуни

Володимир
ОНИЩЕНКО

Василь Омеляненко – один із найталановитіших і найвідоміших майстрів української народної пластики другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Власне, «лідер» опішненського осередку.

УРОКИ «ГОНЧАРІВКИ»

А почалося все з дитинства. На відміну від інших гончарів, він не був майстром із діда-прадіда. Однак виріє у середовищі «Гончарівки», кутка Опішного, де мешкали умільці, які виробляли посуд, побутові речі і, звичайно, дитячу іграшку. Із неї, як і в більшості опішнян, розпочалася творча доля Василя та його брата Петра.

«Моє "приручення" до гончарювання почалося з 1934 року, в мій дев'ятий рік. Із братом відвідували сусіда Олександра Багрія – талановитого скульптора з великої династії опішненських гончарів. У них побачили свистунці, а потім позичили глину, добре її перемішали й самотужки почали вчитися ліпити, – пригадує майстер. – Через деякий час Багрій за сотню сирих свистунців платив нам один карбованець».

Брати бачили: у багатьох старих гончарів по городах порозтикувані побиті речі, серед яких немало іграшок: качеч-

ки, собачки, левики, котики. Дітям хотілося різноманітності, то й почали пробувати виліплювати білочок, рибок.

«Пішов я до першого класу в дванадцять років (бо хворіла нога), то таки вже не гірше ліпив. Мати моя Пелагея з 1938 року брала глину на заводі. Ото поналіплюємо, підтужимо і розмалюємо гребінці, крильця, дзьобики, хвостики – і гайда випалювати на завод. Свистунці здавали туди ж.

Наші іграшки згодом стали найкращими. Старші виліплювали й по п'ятсот штук за день. Ми ж – двісті, а найбільше двісті п'ятдесят. Робили

бив до 250 штук на день. Вироби віддавали перекупникам для продажу або в обмін на харчі. «Коників, вершників, баринь створювали великого розміру, – каже гончар. – Спідничку барині робили за допомогою конусоподібної палички...»

ШЛЯХ ДО СЕБЕ

У 1950–1985 роках Омеляненко працював на заводі (артілі) «Художній керамік», опанував гончарний круг під керівництвом Трохима Демченка. Учився робити «настільну скульптуру» (малих форм), яку засвоїв швидко, бо вже мав навички.

Коли ж скульптура «перестала йти», почали ліпити іграшку, а потім – «баранів» (так в Опішному узагальнено називають фігурний посуд у вигляді левів, коней, биків, баранів тощо). Подія стала знаменною у творчій біографії майстра, саме тоді розпочалося активне випро-вадження фігурного посуду в асортимент артілі. У цьому різновиді пластики Омеляненко знайшов себе як творчу особистість, працюючи плічо-пліч із такими майстрами, як Іван Білик, Василь Біляк, Михайло Китрич, Василь Нікитченко та інші.

так, щоб і гарненькі були та ще й свистіли добре, бо ж свистунці!» – розповідає майстер.

Коли хлопці приносили свої вироби на завод, завідувач виробництва Іларіон Гладиревський візьме іграшку, посадовить на долоню, підійме на рівень очей та й каже тим, хто є: «Ось, які свистунці треба робити». І це при тому, що їх ліпили в кожній хаті.

ПОРЯТУНОК

Із 1947 року головним стало для родини саме ліплення іграшки. Кожен із братів ро-

На фотознімках: автор публікації з
Василем Омеляненком;
роботи майстра

краєзнавство

■ РУСТЕМ СКІБІН

Кримськотатарський кераміст, каліграф, дизайнер. Народився 1976 року в місті Самарканд (Узбекистан). 1996-го закінчив Самаркандське училище мистецтв за спеціальністю «художник-педагог». Того ж року перебрався до Криму.

Євген БУКЕТ

В офісі компанії KPMG, що в Києві, з липня триває виставка авторської кераміки Рустема Скібіна. Предмети створені відповідно до традицій кримських татар. Працівники компанії виготовили та оформили постери із зображеннями декоративних тарілок Рустема з описом орнаментів, а художник додав кілька десятків оригінальних робіт.

Кожен відвідувач, знайомлячись з експозицією, поринає у світ глибинних народних традицій. Роботи Скібіна філософські, гармонійні й естетично вишукані. Вони просякнуті любов'ю до рідної землі.

Для мене стала відкриттям дивовижна схожість кримськотатарських візерунків та петриківського розпису. Це свід-

Відірвана ланка кримської культури

Виставка Рустема Скібіна в офісі КПМГ в Україні

«Зинджір (Zincir): мова кримськотатарського орнаменту»

Липень 2014 року

чить про давній культурний діалог між нашими народами.

Можливо, не всі знають, але протягом тривалого часу козаки й кримці були союзниками й у військових походах, і в державних справах. Ці звичаї живі й дотепер.

Із початком анексії Криму майстер переїхав до Києва й перевіз до столиці свою мистецьку колекцію. Тепер популяризує традиційну кера-

міку кримців на материковій Україні, організовує благодійні виставки Zincir – «Ланки ланцюга». Мета експозицій – збір коштів для підтримки кримськотатарської культури, яка переживає відомі труднощі, пов'язані із політичною ситуацією на півострові. І виставки збирають чимало відвідувачів.

«Zincir – це ланцюг, кожна ланка якого визначає п'ять фундаментальних елементів культурної спадщини народу, нерозривно пов'язаних між собою. Це – мова, медицина, мистецтво, звичаї та релігія, – розповідає Рустем Скібін. – Пам'ять предків – це найцінніше, що є в народі. Поки жива культура – живий і народ. У зв'язку з анексією Криму є загроза розриву цього ланцюга, що може спричинити за собою втрату його рідного краю. Але любов до батьківщини, яка тече по жилах, переконачений, допоможе нашому народу подолати усі негаразди».

Фото автора

Із 1996 до 2000 року працював головним художником на керамічному підприємстві «Таврика» (Сімферополь).

На основі орнаментів кримськотатарської вишивки, зібраних і розшифрованих малярем та мистецтвознавцем Мамутом Чурлу, Рустем Скібін створив власний стиль поліхромного розпису керамічних виробів, що продовжує традиції кримських татар.

Його роботи зберігаються в провідних вітчизняних музеях, а також є популярними за межами півострова та України.

■ ТВОРЧА ЗУСТРІЧ В «УВАРОВСЬКОМУ ДОМІ»

Музей історії та культури «Уваровський дім» у Ворзелі, що на Київщині, нещодавно відвідав відомий дослідник київської минувшини Михайло Кальницький. Михайло Борисович – укладач двох десятків книг з історії столиці, автор понад двох тисяч статей з історії її вулиць і споруд, видатних особистостей міста. А ще він член редколегії і дописувач значної кількості статей до тому «Київ» «Зводу пам'яток історії та культури України».

Протягом півторагодинної лекції «Дачне життя у Ворзелі на початку ХХ ст.» Кальницький розповів про Київ того часу і перші замські будинки навколо нього. Відомий історик продемонстрував раритетне видання «Дачникъ. Дачнія местности вблизи Киева», що побачило світ у 1909 році. Його примірники збереглися лише у кількох колекціонерів.

Михайло Борисович розповів про перших мешканців дачного Ворзеля: купця Карла Яковича Септера – власника 40 ділянок і першого власника будівлі «Уваровського дому»; засновника першої київської приватної чоловічої гімназії Готліба Андрійовича Валькера; аптекаря і власника миловарного заводу А. Зейделя (його дача і нині знаходиться на території санаторію «Прапор»). Згадав він і про перебування у Ворзелі Ісаака Бабеля, запропонувавши провести восени виставку, присвячену життю і творчості письменника.

Олександр СОКОЛЕНКО, зберігач фондів, керівник музею, член НСКУ

«Привіт з Кривого Рогу»

Художній альбом під такою назвою презентують 22 серпня у місті, про яке розповідає видання.

Літературно-художній проєкт Ігоря Рукавіцина поєднав у собі творчі зусилля живописця Миколи Рябокона та двох фотохудожників: Василя Гелевачука й Ігоря Квочки, роботи яких стали основою альбому.

Це четверта книга Ігоря, присвячена історії Кривого Рогу. Видання складається з двох частин, одна з яких ілюструє минуле міста на початку ХХ століття; друга – присвячена сучасності.

Ілюстраціями до першої частини стали картини Рябокона,

Живопись - Николай Рябоконе
Фотографии - Игорь Квочка и Василий Гелевачук
В проєкте Игоря Рукавицина
«Привет из Кривого Рога»

написані у 2013–2014 рр. за мотивами оригінальних листівок і світлин з міськими краєвидами.

Текстовий блок доповнений цитатами з періодичних видань початку ХХ століття, а також невеличкими комен-

тарями автора-упорядника. Сучасний блок представлений зображеннями найбільш відомих, із його точки зору, міськими об'єктами, виконаними фотохудожниками Василем Гелевачуком та Ігорем Квочкою.

Разом із презентацією альбому в Міському виставковому залі на Жовтневій відкриють виставку художніх робіт Миколи Рябокона, присвячених Кривому Рогу, яка триватиме із 24 серпня до 24 жовтня.

Ігор КОЧЕРГІН, голова Дніпропетровської обласної організації Національної спілки краєзнавців України

редактор
Світлана СОКОЛОВА

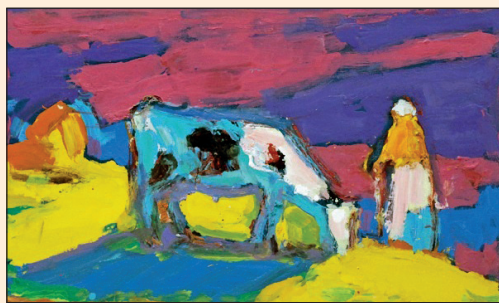

арт-проект

■ КИЇВ

15–31 серпня в Будинку художника – Всеукраїнська виставка, присвячена Дню Незалежності України (всі види образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва).

21 серпня – 7 вересня у Мистецькому арсеналі – арт-проект «Український ландшафт». Він складатиметься з двох частин, які співставляють краєвиди України до, під час і після трагічних подій, пов'язаних із воєнними діями у східних областях.

Традиційний пейзаж стає контрапунктом до трагічної картини театру воєнних дій, що сколихнули нашу країну. Адже територія, ландшафт – це те, що об'єднує державу, і саме краєвид спадає на гадку у більшості випадків, коли людина думає про Батьківщину.

Проект об'єднує близько 120 художників і понад півтисячі пейзажів.

Із **19 серпня** в Національному музеї Тараса Шевченка – «Мамай-фест». Історико-культурологічний фестиваль, присвячений козацтву (живопис із фондів Музею історії міста Дніпродзержинська Дніпропетровської області).

■ РІВНЕ

До **17 серпня** в галереї «Євро-Арт» – персональна виставка картин Василя Красьохи «Сакральність буття».

Серія картин створена за сюжетами головних православних свят із заломленням на буденність життя селян. Їхні постаті безликі й глибоко символічні, як у картинах селянського циклу Казимира Малевича.

■ ЛЬВІВ

До **29 серпня** – в Національному музеї імені Андрея Шептицького виставка Михайла Біласа «Гобелени. Пастелі. Ляльки», приурочена до 90-ліття народного художника України.

Представлені твори митця із Художнього музею Михайла Біласа (місто Трускавець) та музею «Дрогобиччина».

Експозиція складається з гобеленів, килимів, міні-гобеленів, аплікацій, вишитих килимків, серветок і ляльок.

Репінінкарнація

Володимир СУБОТА

На Чугуївщині завершився XV Міжнародний репінський пленер, присвячений 170-річчю від дня народження Іллі Рєпіна.

З апочаткований у 2000 році, він незмінно проходить за підтримки Міністерства культури України, Харківської облдержадміністрації, Чугуївської міської ради та обласної організації Національної спілки художників України.

Щодня маляри виїжджали з мольбертами та фарбами на етюди. Цього року вони кидали жереб, кому і який із визначених журі навколишніх пейзажів у рамках програми «Пам'ятники і архітектура Чугуєва» доведеться малювати. Оскільки за умовами проведення пленеру дві картини кожен художник передає до Чугуївської картинної галереї, то організатори піклуються, щоб у її фондах було представлено якомога більше пам'ятних місць.

Із завданням вправно впорався Олександр Чередниченко. Його картина «Кочетоцька церква» настільки реалістична й одухотворена, що відразу привертає увагу. До речі, колекція робіт цього майстра у місцевій картинній галереї

чи не найбільша. Цього разу до колекції потрапить твір «Україночка» – портрет привабливої дівчинки в українському національному вбранні. Митцю вдалося на полотні витончено передати пензлем її психологічний стан.

Роботи лауреата Премії імені Іллі Рєпіна Сергія Коморного (Харків) вирізняються реалістичністю зображуваного. Майстер продемонстрував свій стиль – колоритність, майстерне поєднання світла й тіней, потужність створеного. Це дає йому змогу вирішувати найскладніші завдання, як то

вимальовувати найдрібніші деталі довкілля.

На етюди пленеристи виїжджали не тільки за місто, але й працювали на території садиби-музею Іллі Рєпіна. Володимир Нечипоренко (Первомайськ Харківської області) залишив на полотні сучасне зображення будинку, де мешкав Ілля Юхимович.

Фахівці харківського тресту також долучаться до реставрації – відновлення автентичності помешкання художника – пам'ятника історії (побудованого у 1824 році та неремонтованого від дня відкриття там

музею у 1969 році). Завершити роботу планується до кінця року. Кошти, загалом 1,3 мільйона гривень, у цей скрутний час виділено із місцевого бюджету.

«У 1944 році виповнилося сто років від дня народження Іллі Рєпіна. Незважаючи на те, що йшла війна, на Харківщині широко відзначили цю подію: було відкрито дитячу художню школу імені Рєпіна, у Чугуєві закладено парк його імені, встановлена пам'ятна стела на місці, де свого часу мешкав живописець.

«Відрадно, що і в нинішній аналогічний період держава знаходить кошти для гідного увіковічення пам'яті про великого художника», – сказав голова журі пленеру, народний художник України Віктор Ковтун.

Чугуїв, Харківська область
На фотознімках: пам'ятник Іллі Рєпіну в Чугуєві; Володимир Нечипоренко «Музей Рєпіна».
Фото автора

Коди давнини

Володимир Іванович Балибердін – голова секції декоративно-прикладного мистецтва Київської організації Національної спілки художників України та член її правління. У галузі декоративно-прикладного мистецтва працює близько сорока років.

Виставка «Обереги Душі» – своєрідний творчий звіт митця. На ній представлено ретроспективну колекцію ювелірних виробів, створених останніми роками, та роботи, які зберігаються в Столичному Музеї історичних коштовностей України (а це творчість 80-х років), де представлено виставку.

Майстер досконало володіє різноманітними технологіч-

ними прийомами художньої обробки металу, кістки, перламутру, коштовного каменю.

Творчості Володимира Балибердіна властиві глибока фі-

лософська думка, збереження національних та історичних традицій, звернення до кодів знаків сивочолої давнини, актуальних і нині.

Художник збагатив сучасні ювелірні вироби мотивами та образами, притаманними українському народу скіфської та сарматської доби. Наприклад, при створенні мотиву «Дерева життя» використані різноманітні інтерпретації, що можна побачити на витворах з перламутру, кістки та бивні.

Прикраси випромінюють красу та вишуканість, їх хочеться просто мати. Його твори красиві, самобутні, високого художнього ґатунку.

Балибердіну властиві ще й організаторські здібності. Митець є куратором та учасником численних виставок, пленерів, мистецьких акцій як в Україні, так і за кордоном.

Валентина ЄФРЕМОВА
Фото Володимира БАЛИБЕРДИНА

редактор
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

сучасне мистецтво

Кримські хроніки

■ СУДАК

24 червня на засіданні «Ради міністрів Криму» було прийнято рішення про створення бюджетного закладу «Музей-заповідник «Судацька фортеця», підпорядкованого Міністерству культури Криму. Таким чином Національний заповідник «Софія Київська» незаконно втратив одну зі своїх філій. А 28 липня кримською владою було змінено директора музею.

Із проханням прокоментувати ситуацію портал «Музейний простір» звернувся до генерального директора заповідника Олени Сердюк. І ось її відповідь:

«Із 1958 року до 1 червня 2014 р. Національний заповідник «Софія Київська» опікувався об'єктом – музеєм «Судацька фортеця», нашою філією. 25 років існувала державна програма з реставрації і консервації фортеці, була проведена колосальна робота, очолювана реставратором високого рівня Євгенією Лапушинською. Отже, те, що є сьогодні в Судаку, створено українськими фахівцями.

На підставі Постанови № 500 Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 р. за Національним заповідником «Софія Київська» закріплено близько 60 пам'яток, на балансі перебуває земельна ділянка, і близько 16 тис. одиниць збереження також перебувають в оперативному управлінні заповідника.

На сьогодні у штатному розписі Національного заповідника «Софія Київська» є виділені кошти під нашу філію «Судацька фортеця», трудові книги всіх співробітників філії й досі лежать у нашому відділі кадрів... Україна виконала своє зобов'язання: до останнього часу ми як могли оплачували послуги охорони філії, заробітну плату, була проведена повна звірка фондів. Тобто, поки могли, ми його утримували...

Сьогодні вранці, за сприяння Національного інституту стратегічних досліджень, вирішили готувати позов до Міжнародного суду з питання повернення Судацької (Генуезької) фортеці. Готуємо й подання до ЮНЕСКО на включення фортеці до Списку об'єктів Світової спадщини».

■ КИЇВ

22 серпня в столичному Центрі сучасного мистецтва M17 відкриється п'ята виставка сучасного живопису MARTS UNFRAMED 2014, яка триватиме до 31 серпня.

Арт-проект MARTS розгортає у Києві платформу сучасного живопису, щоб дізнатися, «чим дихає» нове покоління українських художників. Експозиція актуалізує бачення людини і соціуму, світу і всесвіту, реальності і трансцендентності.

Живописні роботи, від реалізму до трансавангарду, є, на думку організаторів, лакмусом, що проявляє реакції культурного середовища на виклики сьогодення.

Представлене широке коло художників з Києва, Криму, Заходу та Сходу країни. Загалом у виставці беруть участь 30 художників й експонується більш ніж 100 картин.

Ганна ПАРОВАТКІНА

У галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» відкрилася виставка «Вся правда про Крим. Пленерні хроніки». Понад 100 картин авторства українських художників ілюструють півстоліття мистецького «освоєння» Криму.

Мистецький спротив – це не гранати з «Градами». Проте і справді міцнішими за «твердую крицю» можуть, як виявляється, стати на перший погляд мирні, «щасливі» картини, створені під час пленерів. Коли ніхто з нас навіть не здогадувався, що «зелені чоловічки» живуть на землі поряд із нормальними людьми. І що Крим раптом може стати «не нашим».

Виставку напевно назвуть етапною в художньому осмисленні теми півострова сучасним вітчизняним мистецтвом. «Ми спостерігаємо, як картини стали свідками раптово втраченого Раю, що, в результаті неоголошеної війни, пере-

творився на заборонену зону», – зазначив міністр культури України Євген Нищук.

«Мине небагато часу і ми обов'язково зустрінемося на нових пленерах у звільненому Криму!» – ці слова стали квінтесенцією суспільних настроїв і очікувань українців щодо Криму.

«Для нас півострів – це особлива тема. Болючою стала і його втрата, – зазначила гендиректор заповідника Олена Сердюк. – Саме тому, окрім виставки, ми хочемо презентувати спеціальний випуск журналу «Пам'ятки України», присвячений Генуезькій фортеці. Зараз вона перебуває у структурі Національного заповідника «Софія Київська».

«Крим – це творче щастя для художника. Та й кожна людина там була щасливою, – поділився думками відомий художник Борис Єгізарян, чії картини також представлені на виставці. – На півострові були щасливі українці, росіяни, самі кримці. І Крим належав усім. Путін дуже помилив-

ся і цього йому не вибачать! Не можна красти у людей щастя. В експозиції представлено кримські пейзажі радянської доби (Г. Меліхов, С. Подерев'янський, Б. Рапопорт, Г. Сокиринський, А. Файнерман, Ю. Химич, Т. Яблонська) і наших часів (О. Аполлонов, О. Белосенко, О. Вакарчук, Б. Єгізарян, К. Корнійчук, О. Придудова, О. Винник-Штеп, С. Коваленко, В. Сафіна, А. Толстухін, В. Шматко та інші).

«Представлені на виставці живописні та графічні роботи демонструють усе можливе розмаїття манер і колористично-формальних рішень – від дбайливого і точного відтворення натурного мотиву до декоративних узагальнень. Більшість робіт надані родинами художників та приватними колекціонерами і в музейному контексті демонструються вперше».

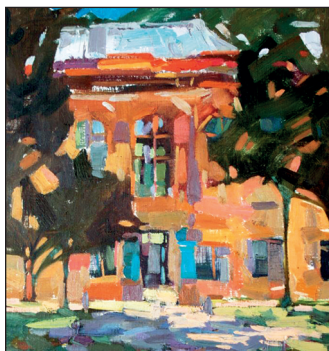
Співорганізатором експозиції виступила галерея «Калита АртКлуб».

На фотознімку: гендиректор заповідника Олена Сердюк під час офіційного відкриття виставки презентувала спецвипуск журналу «Пам'ятки України», присвячений Генуезькій фортеці

Фотопленер on-line

Музей Шереметьєвих і журнал «Антиквар» спільно з «Фотошколою Віктора Марущенка» презентували мультимедійний проект «Щоденник відновлення».

Водночас у селі Ставки Радомисльського району Житомирської області пройшов I Міжнародний живописний пленер «Околиці маєтку Вангенгеймів».

Цикл фотопленерів планує фіксувати в режимі реального часу процес соціально-культурного оновлення села Ставки. Маєток XVIII століття відновлює відомий український меценат Олексій Шереметьєв. «Панська будівля та величезний парк, де на початку XX ст. діяла агрошкола, а пізніше – дитячий

профілакторій, перетворяться на музейно-парковий комплекс та мистецьку резиденцію», – каже Олексій Шереметьєв.

Нещодавно у Ставках відбувся й I Міжнародний живописний пленер «Околиці маєтку Вангенгеймів». Творчу групу митців очолив народний художник України Михайло Гуй-

да. У заході брали участь його учні: Віолетта Монсевіч, Дмитро Тарасенко, Ростислав Дудченко, Елеонора Андріанова. Заслужений художник України, викладач НАОМА Анатолій Зорко долучився до пленеру разом зі своїм вихованцем, китайським художником Сум Ке. Проект підтримали Катерина Рейда та скульптор Владислав Волосенко. Куратором стала мистецтвознавець Наталія Сухоліт.

В останній день липня в маєтку пройшла виставка живопису та фото. Роботи створені під час двох заходів. Також було представлено експозицію з 50 світлин фотохудожника Ігора Гайдая: «Село Леніно та його мешканці. Рік 2009».

І хто скаже, що культурне життя в Україні вирує лишень у столиці?..

Малюнок Катерини Рейди.
«Маєток Вангенгеймів»

редактор
Ліліана ФЕСЕНКО

театр

ТОП-5 НАЙКРАЩИХ ДИТЯЧИХ СПЕКТАКЛІВ

1. «Русалонька». Молодий театр. Режисер Євген Курман. У головних ролях: Римма Зюбіна, Марк Дробот, Світлана Бочкарьова, Ганна Васильєва, Ігор Щербак.

2. «Поліанна». Театр на Липках. Режисер Віктор Гирич. У головних ролях: Марина Лях, Марина Андрощук, Ірина Лановенко, Олександр Вілков.

3. «Казка про царя Салтана». Національна опера України. Режисер-постановник Анатолій Солов'яненко. Диригент – Володимир Дядюра. Головні партії виконують: Тарас Штонда, Вікторія Ченська, Сергій Пашук, Анжеліна Швачка, Лілія Гревцова.

4. «Попелюшка». Національний театр імені Івана Франка. Режисер Катерина Чепура. У головних ролях: Анжеліка Савченко, Вікторія Васалатій, Олена Фесуненко, Іван Залуський, Дмитро Ступка.

5. «Спляча Красуня». Київський театр опери і балету для дітей та юнацтва. Постановка – Олексій Баклан та Віктор Литвинов. Головні балетні партії: Тетяна Циганкова, Оксана Бондаренко, Костянтин Вінової, Федір Зародишев, Михайло Щербаков.

Ліліана ФЕСЕНКО

Усі актори, які починають своє служіння театральному мистецтву, обов'язково мають пройти «школу молодого бійця».

Це гра у виставах для дітей. «Культура і життя» поцікавила-ся у знаних нині виконавців, чим робота у дитячих спектаклях відрізняється від серйозних ролей у класиці, і які особливі випадки траплялися на дитячих сеансах.

Анжеліка Савченко, заслужена артистка України:

– Коли я потрапила до трупи Національного театру імені Івана Франка, то одразу була задіяна у кількох дитячих по-

становках. Однак улюбленою стала роль Попелюшки в музичній казці, написаній нашою актрисою Вікторією Васалатій. Виходячи на сцену у цій ролі, я відчуваю величезну відповідальність, бо грати для дітей набагато важче. Вони відразу відчувають фальш і починають відповідно реагувати. Тому актор і сам повинен бути наче дитина: щиро переживати усі події на сцені, бути дуже чесним перед маленьким глядачем.

На мої спектаклі діти приходять по 3–4 рази і навіть вичають напам'ять слова героїв та їхні пісні. А після спектаклю юні шанувальники дарують мені малюнки, на яких зображена Попелюшка. Я вважаю

це найкращим визнанням своєї творчості.

Найулюбленішою казкою в дитинстві була «Русалонька». Мені її поки що не довелося зіграти на сцені. Однак «Попелюшка» для мене знакова, бо я так само колись зустріла на прослуховуванні в Дніпропетровському театральному коледжі свого короля – художнього керівника франківців Богдана Ступку. Він запросив мене працювати в найкращому театрі столиці, а це було

справжнє акторське щастя, яке відкрило переді мною дорогу у світ професії.

Віталій Борисюк, заслужений артист України:

– Дитячі спектаклі актори театру жартома називають «дівчиною», однак із задоволенням у них грають, бо це дозволяє на дві години поринути в дитинство. Мій перший вихід на сцену відбувся у спектаклі «Коник-Горбоконики». Я грав Івана і мав одягти червоні чоботи з високими підборами. Але підлога сцени була затягнена тканиною, я перечепився, обидва каблучки відпали від підшви і полетіли в залу. Діти сміялися і думали, що так і має бути. А мій колега з усмішкою сказав: «Це було геніально. Є куди рости».

У виставі «Іван Царевич», яка йшла у Національному театрі імені Лесі Українки, я теж грав головну роль, а наш ушлявлений актор Володимир Жмакін – Коцья Безсмертного. У фінальній сцені, де я тримаю яйце з Коцьєвою смертю, Безсмертний зауважує: «Це не справжнє яйце, а фальшиве». І я, щоб знищити суперника, сильно кидаю яйцем об підло-

гу. Але одного разу воно випало у мене із рук, вдарилося об лампу освітлення і полетіло в залу. Діти його впіймали й почали перекидати з ряду на ряд. Тоді Володимир Жмакін зімпровізував і почав благати юну публіку: «Віддайте мені яйце, будь ласка». Але одна дівчинка встала і сказала: «Нізащо!»

Так маленькі глядачі повірили у дійсність усього, що відбувалося на сцені, й вирішили самі знищити негативного персонажа.

Тарас Постніков, заслужений артист України:

– Коли на дитячих спектаклях у залі чуєш шум, це означає, що потрібно грати набагато краще. Бо діти сприймають театральне дійство, як справжню реальність, і не вибачають жодної «халтури». Іноді вони самі вигадують персонажів чи дають їм імена. Так, у виставі «Хоробрій півник», що йде на сцені Театру імені Івана Франка, невідомого їм тхора діти назвали ведмедиком. А в «Черепашках ніндзя», коли я ходжу з піснею по залі, зі мною намагаються станцювати усі дівчатка.

Але особливо подобається маленьким глядачам наш мюзикл «Бременські музиканти». Після спектаклю під мою гримерку стоїть ціла армія юних шанувальниць. Вони дарують мені малюнки, аплікації, іноді навіть цукерки. І це розчулює до сліз. «Бременські музиканти» були моєю улюбленою казкою в дитинстві. Я знав усі пісні з радянського мультфільму, тому мені особливо приємно розказувати зі сцени цю чудову історію новому поколінню глядачів.

Анжеліка Гирич, заслужена артистка України:

– У нашому Театрі юного глядача на Липках йдуть вистави саме для дітей. Тому мені пощастило грати для найкращої у світі публіки. І тут не можна розслабитися ні на мить, бо діти дуже відверті у висловлюванні своїх емоцій. Тому «халтура» не пройде за жодних обставин: одразу хтось із залу покаже акторові своє невдоволення.

Особливо складною для мене стала роль Відьми у спектаклі «Казкові мандри» за казкою Андерсена «Кресало», бо до цього я грала тільки позитивних персонажів. Але тут, як кажуть, доросла (*усміхається*). Але моя Відьма не зла. Вона просто дуже розумна, і тому постійно підкидає Солдату різні важкі запитання та створює ситуації, які б зробили молодого хлопця мудрішим та сильнішим. Моя Відьма, наче Солмон, підказує персонажам найкращий вихід зі скрутних ситуацій.

У виставі «Лісова пісня», на яку активно ходять школярі, я граю Мавку. Це теж міфічний казковий персонаж, і мені дуже приємно, коли глядачі дякують, що ми відтворили у постановці дух Лесі Українки.

Діти часто дарують мені різні свої малюнки, вишиті бісером орнаменти, прикраси. А одного разу до мене зайшов хлопчик, дістав із портмоне засушений листок із дерева і вручив мені його зі словами: «Це вам на згадку про Волинь».

редакція журналу

ДИТЯЧА СТОРІНКА

Від 1 року до 5-ти

передплатний
індекс: 89374

передплатний
індекс: 98579

Від 5-ти до 9-ти років

передплатний
індекс: 98580

передплатний
індекс: 91895

Від 9-ти років

передплатний
індекс: 49630

передплатний
індекс: 68727

**передплати
на будь-якій пошті!**

Зайди на наш сайт в Інтернеті: www.feya.net.ua

СМІШИНКИ

4 справи одночасно?

Візьми пляшку мінералки і добряче струсни її. Тепер відкрий. Блискача робота. Ти виконав наступні справи:

- 1) відкрив пляшку;
- 2) вмився;
- 3) помив підлогу;
- 4) виправ одяг.

Турбота

Батько поспішає на роботу і часто поглядає на годинник. Восьмирічний син пропонує:

– Мамо, зупини годинника, а то батько запізниться на роботу.

З чого?!

Синочок запитав у мами:

– Мамо, а чому цукерка називається «Яблуко»?

– Бо в неї додають трішки яблущка.

– А що додають у цукерку «Киць-Киць»?

УКРАЇНА – НАДЗВИЧАЙНА!

або Від газової лампи до ракетonoсiв

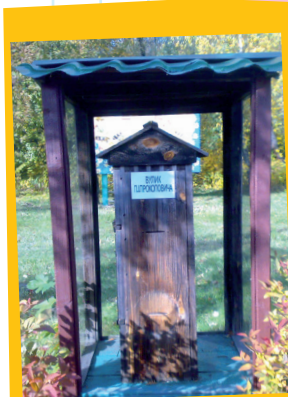
Найдавніша мапа

Найдавніша відома ученим мапа, а також найстародавніше поселення сучасних людей знайдені в Україні: у селі Межиріччя Рівненської області. Їм близько **14,5–15 тисяч років**. Мапу вибито на кістці мамонта.

Газова лампа

Що робили люди, коли ще не було електричних ламп? Сиділи ввечері при світлі свічок чи каганців. Та чи багато зробиш при такому маніпусянському вогнику? Тож, коли **у 1853 році львівські аптекарі Ігнатій Лукашевич та Ян Зех винайшли газову лампу**, це було справжнім проривом! Настільки великим, що цей винахід було відзначено на міжнародній виставці в Мюнхені!

Бджільник

Перші бджолярі робили для бджіл штучні дупла, плели будиночки з лози. Та найзручнішу конструкцію найпершого рамкового вулика винайшов український бджоляр **Петро Прокопович 200 років тому – в 1814 році!** До речі, в Україні виробляється найбільше меду з-поміж усіх країн Європи!

Україна в нас – найкраща!

Як багато ми не знаємо про нашу Україну. Або просто не можемо вчасно пригадати. Почнімо збирати цікаві факти про Батьківщину!

Юрій Колбун із с. Вовчецьк, Волинська обл., **цікавиться винаходами.**

Едуард Дібрівний із с. Богданівка Кіровоградської обл. просить **більше розповісти про Україну.**

Трембіта

Найдовший музичний інструмент світу – український! Це – трембіта. За допомогою неї перегукувалися чабани,

вона співала на всіх українських святах та попереджала про небезпеку! **Найчастіше її довжина сягає близько 3-х метрів, діаметр – 30 мм, вага в середньому не більше 1,5 кілограма.** Проте найбільші з трембіт мали і 8 метрів у довжину.

Просто в Космос!

Як ракети потрапляють у космос? Їх туди закидають ракетonoсiв. А де виготовляють найекологічніші ракетonoсiв у світі? **У місті Дніпропетровську, на Південному машинобудівельному заводі («Південмаш»).** За їх допомогою у космос відправляють комерційні вантажі у рамках міжнародного проекту «Морський старт».

Літачки

Ти, напевно, чув про літаки, які розробляють у конструкторському бюро імені Антонова в Києві? Тоді ти маєш знати, що літак із найбільшою вантажопідйомністю розроблено саме тут! Це – Ан-225 «Мрія»! Спочатку він проектувався для транспортування космічних кораблів. Наразі «Мрія» виконує комерційні вантажні перевезення.

редактор
Антон ФІЛАТОВ

КІНО

У КІНОТЕАТРАХ ІЗ 14 СЕРПНЯ

Головним ворогом в усіх прем'єрах цього тижня стає підступність. У молодіжному нарко-квесті «Відв'язна Каліфорнія» підступною є головна героїня. У великобюджетному екшені «Підлітки-мутанти ніндзя-черепашки» — з антагоністом борються вправні земноводні каратисти в панцирах. А в перенасиченій тестостероном стрічці «Нестримні 3» небезпечна хвороба підкошує одного із засновників славетного спецпідрозділу «крутих хлопців».

Відв'язна Каліфорнія

Дівчинка-підліток втягує трьох молодих людей в інтриги. Підступний задум протагоністки полягає в тому, щоб розбурхати їхні фобії та підсвідомі бажання. Непередбачені наслідки такої гри призводять до того, що вона змушує друзів опинитися сам на сам зі смертю.

Підлітки-мутанти ніндзя-черепашки

Щодня темрява все більше й більше накриває Нью-Йорк. Хитрий злодій Шредер тримає під контролем абсолютно всі структури міста. Людям вкрай необхідні герої-рятівники. Та де ж їх взяти? Порятунком прийшов із найнеочікуванішого місця — глибин каналізації. Захистити місто визвалися ніндзя-черепашки. Вони — єдині, хто відважився протистояти злодієві Шредеру. Останній тим часом виношує новий план атаки на жителів міста.

Нестримні 3

Команда Нестримних знову разом. Стоунбенкс, один із засновників цього спецпідрозділу, що бореться за справедливість, став наркодилером. А це означає, що його колишні соратники тепер виступають проти нього. Агресивно проти Нестримних налаштований і сам Стоунбенкс, який готується до кривавої бійки зі своїми экс-партнерами. Щоб здолати хитрі плани «поганого хлопця» команда має розробити нові методи боротьби. Окрім крутих автівок та великокаліберних кулеметів вони залучають також знавців високих технологій. Мозковий штурм у цьому протистоянні стає не менш важливим, аніж сталеві м'язи та броньовані патрони.

Новий очільник Держкіно:

Веніамін КІНЧУК

6 серпня головою Державного агентства з питань кіно (Держкіно) призначено Пилипа Ілленка. Діяльність попередньої очільниці цього ключового органу вітчизняної кіноіндустрії Катерини Копилової зібрала контрастно різні відгуки.

Хоча за три роки її перебування на цій посаді в Україні й було знято ледь не більше фільмів, аніж за усі попередні роки незалежності, багато хто з кінематографістів нарікав на те, що могло з'явитися ще більше стрічок аби не «відкати». Та якщо экс-голова й започаткувала пітчінги (найбільш адекватну систему розподілу коштів між кінопроектами), завжди знаходилися ті, хто помічав і в цій системі підтасовку результатів. Перелік схожих «за» і «проти» можна продовжувати довго.

Новому ж очільнику Держкіно Пилипу Ілленку тепер треба виправити недоліки у розбудові кіноіндустрії своєї попередниці. Однак важливо й не втратити все найкраще, що було нею досягнуто. Думки кінопрофесіоналів щодо того, чи зможе він це зробити, розділилися. Ми поговорили із двома досвідченими вітчизняними кінематографістами, які різної думки не тільки про нового голову Держкіно, але й про майбутнє нашого кінематографа.

ВОЛОДИМИР ХОРУНЖИЙ

Працює у кіно протягом 44 років. Із 1991-го займається продюсерською діяльністю. Серед останніх його українських проектів: «Синевир», альманах «Закохані» та «Orange Love».

— **Чого Ви чекаєте від нового очільника Держкіно?**

— Мені здається, що він розсудлива людина. Це саме те, що необхідно Україні. Я з ним зустрічався та обговорював перспективи розбудови вітчизняної кіноіндустрії. Пилип розуміє, що відповідною точкою у цьому процесі має бути якість режисури, гри акторів, сценаріїв та усіх інших складових кіно. Він робить ставку саме на фільми,

які будуть конкурентоспроможними на міжнародному ринку кіно і телебачення.

— **Які дії нового керівництва Держкіно мають бути першочерговими, щоб ситуація в нашій кіноіндустрії покращилася?**

— Я б дуже хотів, щоб була знищена російська гегемонія в українському медіапросторі. Коли у 1995 році я приїхав із США у Київ, мене шокувало те, що Україна повністю здала всі свої позиції у кіно-, теле- і радіопросторі. Наразі це можна сказати практично про всі прояви вітчизняної культури.

Нам треба повернути індустрію культури в стан, в якому вона була до моменту розпаду СРСР. У нас працювала ціла низка кіностудій, які випускали серіали і могли конкурувати по всьому радянському простору. Сьогодні ж ніхто не виробляє нічого оригінального чи конкурентоспроможного. Сучасна українська теле- і кінопродукція — це третьосортні харчі якоїсь задрипаної ідальні, які ніхто не захоче з'їсти. В Україні не виробляється нічого такого, що б було конкурентоспроможним навіть на рівні Росії.

Наразі вітчизняна кіноіндустрія — це просто сервіс російської кіноіндустрії. До нас привозять російські сценарії й акторів, яких ми знімаємо. Це відбувалося за часів правління усіх наших президентів, незважаючи на те, наскільки патріотичними вони були.

І для того, щоб якісного кіно в Україні з'явилася більше — необхідно робити ставку на практиків, які мають безпосередній досвід роботи в кіноіндустрії. Це не ті, що закликають бойкотувати російські стрічки в українському прокаті, а реально щось роблять для розбудови нашого кіно.

Розтрощений креденс

Війна чи революційні події, а душа і серце потребують людського інформаційного харчу. І тут я погоджуюся з класиком, який казав, що майбутньому належить кіно... А коли йдеться про українське кіно, яке виходить на широкий екран, то нині це здається дивом.

Тож дещо про чудові моменти нашого сьогодення. Нещодавно в кінотеатрах почалася демонстрація фільму «Креденс», виробником якого є українські кінематографісти.

І таке буває, коли ідея показати дійсність в усій її багатогранності гуртує навколо себе однодумців і реалізується вчасно.

Поява фільму «Креденс» стала революційною подією в сучасному українському кінематографі неспроста. Адже сюжет фільму найяскравіше демонструє проблему природи екстремізму, коренем якою є психологічний тиск на людську свідомість. У фільмі йдеться про співіснування різних прошарків суспільства та представників трьох поколінь сучасного Львова, які

адаптувалися у межах цього міста і, до певної міри, змирилися з реаліями сьогодення.

Креденс у фільмі — це просто буфет, який символізує рівень добробуту радянського поствоєнної і своєрідний фетиш родини, у якій є ті, хто вивіз із переможеної Німеччини трофеї і прикрасив ними свій міщанський побут. Типове застілья у таких родинях відбувалося та й досі відбувається за ностальгічними розмовами старшого покоління про те, «...яку державу втратили...» І все це змушені слухати діти та ону-

ки, які сповідують інші цінності.

Асиміляція львів'ян, як ознака здорового людського буття, — явище не просте. Адже родина дружини головного героя — це яскравий і типовий приклад представників львівського прошарку ментальності, яка реально існує у цьому місті, але нині втрачає свої ідеологічні позиції.

Зять у цій родині — чужак, якому лясно й тісно у цьому середовищі. Тримає його тут лише генетична порядність спадкового європейського інтелігента-музиканта. ▶

КІНО

■ ЧАРІВНИЙ ЕЛІКСИР
ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАДЗЕРКАЛЛЯ

У серпні цього року запланована прем'єра надзвичайно актуального і очікуваного фільму «Чарівні історії: Еліксир доброти», який знімався на Одеській кіностудії ще минулої рік. Роботу над стрічкою завершено і вона вже пройшла «бойове хрещення» на Одеському кінофестивалі та Берлінале.

Ця картина продовжує низку найновіших вітчизняних фільмів для дітей. Наймолодші кіномани вже мали змогу переглянути епік про українського богатиря «Івана Силу» та мюзикл «Трубач». Наразі компанію їм складе трилер «Чарівні історії», який стирає кордони між реальним та віртуальним світами.

Доводиться лише здогадуватися про те, що чекає на малюків, яким «пощастить» переглянути цей трилер. Читати, дивитися і знати добру казку – сьогодні вже не стильно. Звичайно, є винятки виховної роботи і вибору пріоритетів у вихованні. Але цю «немодність» диктує саме життя та його реальність. Хочеш вижити – ховайся у віртуальну реальність.

Тож сучасних дітей вже давно не лякають ані роботи, ані фантастичні «страшилки», до яких вони звикли і живуть, як після штучного молока. Се ля ві... Тож, за оцінками критиків, стрічка на страшилку тягне. Добре це чи погано – інша тема для роздумів. Але залізними персонажами і сталевими друзями сучасних малюків налякати важко.

Тож казкові історії про доброго Доктора Гольфа, який був винахідником чудодійних еліксирів та збирачем магичних історій, які записував у Чарівну книгу – це, швидше, виняток із модних нині правил виховання. Диваки тримають світ, а світ вже не сприймає диваків. Отак і живемо...

І про таке життя йдеться саме в цьому фільмі. Адже головний герой, молодий, капризний правитель, який давно залишився без батьків, вередує не лише з причин самотності. Він комфортно почуває себе «проблемною дитиною», бо живе в оточенні холодних роботів і чує й слухається лише двох своїх друзів: дівчинку Розпорядок дня та Розмовляючого шолома.

Світ і життя цей персонаж пізнає лише через екран. Він звик жити у віртуальній реальності, яка захищає його від людських переживань сталевим щитом.

Цей черговий кіношедевр подарували дітям російські кінематографісти, які, традиційно, знімали його на українській кіностудії. Вітчизняним вкрапленням у ньому стає наш відомий Володимир Горянський, який чудово вписується в ансамбль не найгірших акторів театру і кіно. Компанію на знімальному майданчику йому склали Олексій Агоп'ян, Олександр Ільвахін, Дарина Громова, Анна Топчій, Анастасія Гарбуз та Михайло Іванов. А керувала зйомками режисер Лілія Солдатенко.

Обережно! Фільм не розрахований на глядача, який знає, що таке задзеркалля.

Леся САМІЙЛЕНКО

«про» і... «контра»

АНТОН ПУГАЧ

Працює у кінематографії близько 30 років. Із 2011 року є головою наглядової ради компанії «Мультиплекс Холдинг».

– Чого Ви чекаєте від нового очільника Держкіно?

– У попереднього голови Держкіно Катерини Копилової не було стратегії. Хіба, якщо назвати стратегією бажання освоїти бюджет. Призначення Пилипа Ілленка – це крок назад, у бік від громадянського суспільства, а не до нього. Це помилка, негативні наслідки від якої куди ширше, ніж, власне, справи у самій кінематографії. Ніякий порядок у звільненому Донбасі не наведе, якщо ультраправі будуть у нас на таких важливих для молоді позиціях.

Ілленко на цій посаді – фактично деструктивний і навіть небезпечний крок. Хоча спершу він таким не здається. Коментувати якісь професійні аспекти в діяльності цієї людини не візьмуся. Я працюю в кіно з 1985-го року, але про те, що існує такий кінематографіст, дізнався тільки за-

раз. Навіть працюючи в експертній комісії Держкіно, ні разу його не зустрічав, хоча він числився головою Громадської ради. Головна його професія – націонал-аферист.

– Які дії нового керівництва Держкіно мають бути першочерговими, щоб ситуація в нашій кіноіндустрії покращилася?

Виробництво: створити сучасне кінопідприємство повного циклу на базі студії Довженка. Оскільки грошей на це немає, то розробити закон, який дозволив би продати всі кіностудії й те, що має відношення до кіновиробництва, крім цієї однієї. А на виручені гроші купити обладнання. Це треба зробити, бо бізнес у цю сферу не піде, а створивши держпідприємство світового рівня, ми можемо істотно знизити розцінки на послуги. У результаті фільм буде коштувати в 1,5–2 рази дешевше. В умовах України це вкрай важливо.

Прокат: розробити Закон, на основі якого можуть бути продані з аукціону кінотеатри у всіх маленьких містах і райцентрах, але під зобов'язання облаштувати в цих будівлях сучасні кінотеатри. Завдяки цифровій революції, кінотеатри та клуби, навіть у дуже маленьких районних центрах, можуть бути предметом інтересу місцевого бізнесу. Схожа програма успішно реалізована в Бразилії.

Дистрибуція та показ: створити законні умови для можливостей демонстрації фільмів на будь-якій мові, тобто особливі умови для

державної мови – це гальма і ринкового, і соціального розвитку, особливо в маленьких містах.

Фінансування кіно: режисери, які отримали головні нагороди на провідних форумах світу (Лозниця, Слабошпицький, Врода, Буковський, Коваль, Стрембіцький, Сеїтаблаєв), повинні мати пріоритет, як з боку фінансування, так і бюджету.

Фінансування освіти: забезпечити можливість стажування або навіть навчання за кордоном 10–20 осіб на рік за державні гроші; поліпшити матеріальну базу кінофакультету (знову-таки, за кошти, отримані від продажу старих активів).

– Скільки має бути кінотеатрів в Україні, щоб невисокобюджетний вітчизняний фільм, знятий за \$ 200–300 тис., міг окупилися виключно за рахунок вітчизняного прокату?

– Справа не в кількості кінотеатрів, хоча в них теж, а в обсязі ринку. Роздутий до непристойності нібито успіх фільму «Той, хто пройшов крізь вогонь» підстав на те не мав: його каса дорівнювала сумі до \$ 200 тис. У загальному списку стрічок за підсумками року він зайняв 96 місце.

Очевидно, що це дещо відрізняється, наприклад, від справді масового успіху польських фільмів у себе на батьківщині. Завдяки прокату «Вогнем і мечем» (7,1 млн квитків) і «Пан Тадеуш» (5,5 млн квитків) в 1999 році там різко зросла за-

цікавленість до національного кіно. А в 2001 році він просто злетів, так що частка польських стрічок тоді склала 40,2 %. Найбільш успішними тоді стали «Камо грядеши» (4,3 млн квитків), «В пустелі та пуці» (2,2 млн квитків) і «Переддень весни» (1,7 млн квитків).

Аналогічні прориви були і в Росії із «Сибірським циркульником» (1,5 млн білетов в 1998 р.), «Нічним дозором» (4,3 млн квитків у 2004 р.) і «Іронією долі 2» (8,8 млн квитків у 2007 р.), чий підсумки принципово впливали на загальну картину кінопрокату, а заодно і задавали тон тенденціям наступних років.

У цьому сенсі 56 тис. квитків на «Той, хто пройшов крізь вогонь» в 2012 році або навіть більше 140 тис. квитків на «Тіні забутих предків» 2013-го в країні з населенням понад 40 млн чол. – це не більше, ніж просто результат прокату.

Багато наших стрічок просто не потрапляють у прокат, або цей прокат триває всього один тиждень, не збираючи і тисячі глядачів. Це, власне, відбувається всюди з більшістю національних фільмів, за винятком кількох десятків країн.

Успіх – це сам прокат вітчизняних фільмів в Україні, а не результати цього прокату. І доведеться задовольнятися цим ще дуже довго, бо у нас дуже маленький ринок. Сьогодні \$ 118 млн Максимому \$ 160–180 млн – у майбутньому, тобто в якійсь точці насичення. І навіть у цій точці повернути суму в \$ 300 тис. – це буде величезним і рідкісним успіхом.

рування родичів у деяких із цих країн є ознакою хорошого тону. Аби не допустити чужака. І це нормально.

Є над чим задуматися після перегляду «Креденсу» Вален-

тина Васяновича. Кінопрокат стартував у час буремних подій, які відбуваються в Україні, хоча прив'язку до них самі митці заперечують. Та мені він дав відповідь на за-

питання, яке висіло в повітрі: «Екстремісти чи просто люди, яким остогидло терпіти пострадянський маразм, виїшли на Майдан?..»

Тещин щедрий подарунок – буфет креденс – зять розтросив і викинув на смітник, залишивши у цій родині глибокий смуток від нещирості покуттів. А ще розгубленість маленького хлопчика, який ніколи не зрозуміє: чому так?.. Адже у цій сім'ї вже традиційно всі люблять різдвяні пісні, які він щиро дарує своїм рідним, коли вони збираються на святкову родинну вечерю. І вже також – традиційно...

Леся САМІЙЛЕНКО

сторінка олександра муратова

■ ПРО-СЕРЕДНІЙ ВІК
«МОЛОДОГО КІНО»

На превеликий жаль, новому керівництву Держагентства з кіно доведеться дофінансовувати проекти, що були запущені у виробництво попередньою корумпованою кіновладою. А там чого тільки немає! Особливо за умов нашої і гарячої, й інформаційної війни. Особливо тоді, коли кожна копійка потрібна для фронту.

Я не знаю, буде гарним чи поганим фільм «Моя бабуся Фані Каплан», але переконаний, що його тема нецікава українському народу. А тепер, як ніколи, треба знімати фільми саме для нього, а не для кінофестивалів.

І взагалі, про яке «молоде кіно» йдеться, коли дебютантці Олені Фетисовій («Параджанов») – 50 років, вождю молодих Володимирі Тихому («Мийники автомобілів», «Янгол смерті», «Зелена кофта») – 44 роки, Дмитру Томашпольському («Усім привіт!», «Хвороба кохання») – 54 роки, Альоні Дем'яненко («Жорстока фантазія», «Дві Юлії», «Хвороба кохання») – 48 років, Роману Ширману («Прикольна казка») – 62 роки, Валентину Васяновичу («Звичайна справа», «Креденс») – 43 роки, та й Мирославу Слабошпицькому («Ядерні відходи» та «Плем'я») вже 40 років.

Однак справа не у віці режисера, а в його професіоналізмі й таланті. А з цим у нашому кіно дуже погано. І навіть не так у режисурі, як у безпорадній кінодраматургії.

■ ДРАМО-ТОРГ

Десь на початку 90-х років якийсь невіглас зменшив режисерську постановочну винагороду до третини від авторського гонорару, хоча раніше вони дорівнювали одне одному.

Це призвело до того, що режисери, щоб якось проіснувати, самі собі почали писати сценарії, незалежно від того, є в них драматургічні здібності чи немає. Звідси сценарні провали. А якщо з драматургією негаразд, то чекати довшого фільму не варто. Якщо він і має якісь фестивалні чесноти, все одно сподіватися на глядацький успіх немає сенсу. Це стосується і початківців, і корифеїв. Але, як каже Леонід Каневський наприкінці кожної своєї передачі про карні злочини, – «Це вже зовсім інша історія».

Олександр МУРАТОВ,
кінорежисер,
письменник, публіцист

Мені здається, головна мета кінокритики, якщо вона обґрунтована і доказова, полягає в попередженні початківців не робити тих помилок, яких припустилися їхні колеги та попередники.

Добре, коли критичні статті пишуться не на рівні «мені подобається», мені не подобається». Тому потрібно свої твердження якось обґрунтувати.

Я передбачав, що мої грікі слова про сучасне, так зване «молоде кіно», в апологетів такого кіно обов'язково викличуть спротив. Якби я висловлював лише свою точку зору, то можна б було сказати, що це старече буркотіння на кшталт: «Ну які тепер гори? Ось раніше були справжні гори!» Тому, хоч і маю свою цілком обґрунтовану точку зору, завжди намагаюся чи цитувати, чи переказувати враження кінокритиків різних поколінь. Хоча в цій статті для цього немає потреби.

Кінокритик пан Філатов не згодний із моєю оцінкою діяльності Катерини Копилової на посаді голови Національного агентства України з питань кіно. Адже, здавалось би, за часів її правління дебютувала така кількість молодих режисерів! Слава Богу, що з'явилася така кількість грошей. Це прекрасно! Але все ж таки треба мати на увазі й те, що це за гроші, і чи потрібно було їх аж стільки.

Потрібно тверезо визнати, що протягом трьох років правління пані Копилової кінематограф був способом перекачування бюджетних грошей до приватних кишень. Друга половина йшла на кінематографічні потреби. Зрозуміло, можна цинічно наплювати на це і вважати, як і римський імператор Веспасіан, що аес поп олет (гроші не пахнуть). Деякі кінематографісти гадали: «Все одно ці гроші будуть украдені в якийсь інший спосіб...» Каюся, я теж був серед таких.

Не сіло, не впало – такі кіносправи...

У листі до депутата В. В. Януковича я написав, що все це можна б було якось стерпіти, якби на неукрадені гроші знімалося щось путне. Про це я писав і в газетах. Ретельно аналізуючи молодіжні альманахи «Мудакі» та «Україно, гудбай!», я звертав увагу тодішньої влади на те, що такі

дзвувалися там), рекламувалися такими ж «відв'язаними» псевдокінокритиками, для них влаштовувалися гучні прем'єри, і це надихало режисерську молодь на подальші неподобства. Це стосується, на жаль, не лише фільмів, знятих приватними продюсерами, а й Кіностудією імені Олександра Довженка.

опуси відверто ганьблять Україну. Чи були там більш-менш вдалі новелки? У великій кількості були. Але загальне спрямування цих альманахів було аморальним і вкрай песимістичним. Після їх переглядів хотілося не тільки емігрувати за кордон, а й просто напиться та повіситися.

Якби всі ці дебютики сприймалися як, власне, дебютики, тобто лише як підстава для того, щоб потім довіряти чи не довіряти початківцям повнометражні постановки, то це було би більш-менш природно. Однак ці аморальні опуси посилено розповсюджувалися в Інтернеті, возилися на міжнародні кінофестивалі (навіть нагоро-

А що? Якщо всіляке неподобство заохочується кіноначальством і за це навіть можна здобути якийсь кіноприз, то чому б не знімати в такому ж дусі? На це можна було би заплющити очі, якби вся інша кінопродукція була якісною та відносно моральною. Та, на жаль, це не так. Всі критики (і старі, й молоді) визнали, що фільми «Параджанов», «Звичайна справа», «Загублене місто», «Такі красиві люди», «Хвороба кохання», «Зелена кофта», «Люби мене» та деякі інші не є хоч якимись кінематографічними досягненнями.

Серед усього доробку тих років є дві тематично корисні стрічки: «Іван Сила» та «По-

дорожні». Але перша з них зроблена на вельми низькому художньому рівні, а друга, хоч і має явні операторські та акторські чесноти, грішить суттєвими драматургічними прорахунками. А ще пристойною є стрічка «Креденс».

На мою думку, справжнім успіхом можна вважати лише фільм Вікторії Трофименко «Брати». Отаке молоде кіно мене повністю влаштовує. Хоча, на жаль, воно не для широкого прокату. Пересічному глядачеві важко висидіти дві години, спостерігаючи за дуже повільним розвитком подій. Однак цей фільм буде достойно репрезентувати українське кіно за кордоном.

Скільки б мені не тицали в очі нагороди Мирослава Слабошпицького за «Ядерні відходи» та «Плем'я», я ніколи не погоджусь, що це успіх нашого кіно. За цими принципами досить неважко робити фільми: чим більше безнадії та бруду, тим більше шансів одержати фестивалні призи. Це давно відомо. Не хочу наводити приклади, щоб не зарізати священних корів. Це дуже легкий шлях до успіху. Просто був знижений поріг моральності та знайшлися необачливі дурні, що фінансують таке.

Не можу забути, як один із наших художників, замкнувшись у клітці та роздягнувшись догола, демонстрував за кордоном свої геніталії. Це називалося «інсталяцією». І що ви думаєте? Уславився на весь світ! Навіть не уявляю собі масштабів його успіху, якби він наважився на публічний статевий акт чи хоча б на привселюдну мастурбацію. Упевнений, що знайшлися б мистецтвознавці, які проголосили би його генієм. У сучасному мистецтві так – що посмієш, те й поженеш. (Вибачте за перекидання приказки.)

Та врешті-решт не в цьому опусі справа. Сподіваюся, ніхто опусів Слабошпицького на широкому екрані не побачить. Головним чином погано те, що цей прецедент є прикладом для інших. Тому тепер усе залежить від розуму, смаку та патріотизму нового голови Держагентства з кіно. Дуже сподіваюся, що буде повністю змінений склад Експертної комісії, яка оцінює кінопроекти.

ОГОЛОШЕННЯ

ПЕРЕДАЧА НАЦІОНАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ НА МІСЦЕВЕ УТРИМАННЯ ПРИЗВЕДЕ ДО ЇХНЬОГО ЗАНЕПАДУ

Позиція Міністерства культури України однозначна – зберегти Національні колективи та Національні заклади культури. Це стратегічно важливо, адже вони культурно репрезентують не просто місто чи область, а цілу Україну.

На численних нарадах, пов'язаних із децентралізаці-

єю фінансів, що відбувалися під головуванням Прем'єр-міністра України А. П. Яценюка, а також під головуванням віце-прем'єр-міністра України – міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства В. Б. Гройсмана, Мінкультури наголошувало на неможливості пе-

редачі на місцевий рівень закладів культури, що мають статус «національні».

Утім, у новому проекті Закону України «Про внесення змін до Бюджетного Кодексу України» запропоновані Міністерства культури України не були враховані.

Зважаючи на це, запропонована редакція проекту Закону України фактично призведе до занепаду та, зрештою, знищення унікальної мережі національних закладів культури.

Ознайомитися з текстом листа можна на офіційному вебсайті Міністерства культури України.

ДЕРЖАВА РОБИТЬ УСЕ МОЖЛИВЕ ЗАДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

На численні запити медіа Міністерство культури України надає інформаційну довідку стосовно дій зі збереження культурних цінностей у зоні проведення антитерористичної операції.

З метою безпеки і збереження об'єктів культурної спадщини та задля того, аби не викликати зайвої уваги, Міністерство культури звертається до ЗМІ з проханням не акцентувати увагу на культурних цінностях, які на сьогодні знаходяться в зоні АТО. Утім, наголошуємо, Міністерство вкрай стурбоване загрозою національному культурному надбанню та тримає ситуацію під постійним контролем.

Стан фізичної охорони музеїв було розглянуто на оперативних нарадах за участю представників заінтересованих органів виконавчої влади та призначено відповідальних осіб за організацію посилення їхньої охорони, організовано взаємодію з Національною гвардією України та місцевими органами влади.

З урахуванням стану оперативної обстановки в регіоні

визначено невідкладні заходи щодо посилення охорони, розрахована необхідна кількість сил і засобів, пов'язаних з організацією їхнього фізичного захисту, технічного укріплення та оснащення. Розроблено схеми оперативного інформування і дій силових та інших структур на випадок ускладнення оперативної обстановки (територіальні підрозділи ОВС, Служби безпеки України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Міністерства охорони здоров'я України, військові частини Національної гвардії України та Міністерства оборони України тощо).

Ініційовано проведення робочих зустрічей за участю представників Національної гвардії України, Міністерства оборони України, місцевих органів влади, самоврядування та керівників музеїв, під час яких запропоновано першочергові заходи щодо посилення їхнього фізичного захисту, технічного укріплення та оснащення.

Міністерством культури було направлено інструкційні

листи до обласних державних адміністрацій та здійснюється інформування у телефонному режимі щодо вжиття невідкладних заходів для збереження культурних цінностей, посилення охорони музейних закладів, які перебувають у сфері їхнього управління, відповідні рекомендації щодо першочергових заходів зі збереження фондів та підготовки до евакуації. Постійно ведеться моніторинг ситуації та надається нормативно-методична допомога в організації підготовки приміщень музейних закладів до можливих дій сторонніх осіб.

Управління культури Луганської та Донецької обласних державних адміністрацій поінформували про здійснені заходи, а саме про прийняття рішення щодо повернення музейних предметів, переданих на тимчасове зберігання з музейних закладів з метою експонування, до постійних місць їхнього зберігання, обмеження проведення масових екскурсій та заходів, повернення до фондосховищ

найбільш цінних музейних предметів, які експонувалися в експозиціях музеїв, а в окремих випадках закриття музейних закладів для відвідувачів на час проведення антитерористичної операції, зважаючи на об'єктивні обставини.

Також Міністерство культури тримає постійний зв'язок з Міністерством оборони України, Міністерством внутрішніх справ України та Державною службою з надзвичайних ситуацій України, якими, зі свого боку, доведено до командування військових частин та керівництва підрозділів рекомендації щодо першочергових заходів зі збереження закладів культури.

Водночас слід зазначити, що Мінкультури та силові відомства не можуть у повній мірі забезпечити охорону культурної спадщини на територіях, що тимчасово контролюються незаконними збройними формуваннями.

Прес-служба Міністерства культури України

■ БЕЗОПЛАТНЕ ОГОЛОШЕННЯ

Умови для публікацій безоплатних оголошень у тижневику «Культура і життя»

1. Подача оголошення будь-яким передбаченим для цього способом вважається письмовою згодою фізичної особи на обробку її персональних даних та їхню публікацію у відповідних межах.

2. Безоплатно приймаються приватні оголошення на теми, пов'язані з культурою (приватні уроки музики, вокалу, подарую книжку, картину, шукаю роботу в театрі, продаю музичний інструмент, приймаю замовлення на виготовлення народного одягу тощо).

3. Подана інформація друкується українською та російською мовами.

4. Безоплатні оголошення приймаються на вирізаних із газети купонах та

– надісланих поштою;
– по телефону/факсу +38 (044) 498–23–64;
– за допомогою СМС-повідомлень на номер телефону +38 (067) 394–97–21 згідно з формою купона;
– в редакції газети: Україна 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1;
– через електронну пошту згідно з формою купона nvu.kultura.sale@gmail.com.

5. На одному купоні можна замовити публікацію лише одного приватного оголошення.

6. Безоплатне оголошення публікується протягом двох тижнів із часу його отримання.

7. Кількість безоплатних оголошень від однієї фізичної особи не може перевищувати трьох за місяць.

8. Текст оголошення повинен починатися з предмету оголошення.

9. Оголошення про загублені документи приймаються лише в редакції.

10. Редакція залишає за собою право редакторських правок у поданому оголошенні. Інформація, яка не відповідає зазначеним умовам, НЕ ПУБЛІКУЄТЬСЯ.

11. Обсяг оголошення – до 25 слів.

12. Претензії з приводу затримки чи втрати оголошень, відправлених поштою, редакція не приймає.

13. Оголошення, подані для газети, надалі дублюватимуться на порталі uaculture.com.

14. Редакція може змінювати вимоги щодо змісту та умов публікації оголошень.

15. У випадку виявлення недобросовісної інформації (подання оголошення на чужі номери телефонів або адреси) редакція передає відповідні матеріали для розслідування правоохоронним органам.

Редакція застерігає: відповідальність за інформацію в оголошеннях несуть їх подавачі, зміст поданого оголошення повинен відповідати вимогам чинного законодавства та нормам моралі.

Міністерство культури оголошує конкурс на заміщення вакантних посад:

– головний спеціаліст-юрисконсульт сектору ведення претензійно-позовної роботи управління правового забезпечення (на час відпустки по догляду за дитиною) – 1 вакансія;
– головний спеціаліст-юрисконсульт відділу застосування законодавства управління правового забезпечення (на час відпустки по догляду за дитиною) – 1 вакансія.

Кваліфікаційні вимоги

Вища освіта відповідного професійного спрямування за

освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом на державній службі на посаді провідного спеціаліста не менше 1 року або стаж роботи за фахом в інших сферах управління не менше 3 років.

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які мають вищу освіту, стаж роботи за фахом.

До заяви додаються наступні документи:

– особова картка (форма П-2 ДС);
– автобіографія;
– дві фотокартки розміром 4 х 6 см;
– копія паспорта;
– копія диплома про освіту;
– копії документів про підвищення кваліфікації, присвоєння наукового ступеня

або вченого звання (у разі наявності);

– копія військового квитка;
– копія ідентифікаційного коду;

– копія трудової книжки;
– декларація про доходи за 2013 рік;

– медична довідка про стан здоров'я за формою, затвердженою МОЗ;

– письмова згода на проведення спеціальної перевірки.

Документи для участі в конкурсі приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення в газеті «Культура і життя»: 01601, м. Київ, вул. І. Франка, 19, кім. 109.

Додаткова інформація за тел.: 234–39–93.

Конкурсна комісія

Книжку можна придбати у видавництві за адресою: вул. Васильківська, 1 (ст. м. «Голосіївська») Довідки за тел.: (044) 498–23–64, (050) 310–56–63

Безоплатне оголошення

Текст оголошення _____

Телефон _____

ПІБ _____

Адреса _____

Підпис _____

редактор
Аліна ОНОПА

ПІСЛЯМОВА

ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
ПРОПОНУЄ:

Повний PR-супровід фестивалів

громадських ініціатив та акцій, вернісажів і виставок

Медіа та інформаційне партнерство

Організація прес-конференцій та прес-турів

Дизайн і верстка, підготовка до друку листівок, каталогів, збірників тез, книг і періодичних видань

Поліграфічні послуги: друк від візитки до подарункового фотоальбому

Фотозйомка – репортажна, студійна

Реклама в загально-українських та регіональних ЗМІ

Осідок Сенявських

Аліна ОНОПА

Є на Тернопіллі чарівне місто Бережани, що розкинулося на березі річки Золота Липа. За середньовічні вулички його називають маленьким Львовом, а за своєрідний природний ландшафт і розташування – Подільською Швейцарією.

Тут є 9 пам'яток архітектури національного та 54 – місцевого значення. Давні костели, церкви, найстаріша гімназія краю, історичне серце Бережан – Ратуша та інші архітектурні ансамблі з багатим мистецьким художнім декором у громадських і житлових будівлях, яким може похизуватися не кожне місто.

Визначною пам'яткою регіону є комплекс споруд Бережанського замку. Польський король Сигізмунд I у 1530 році надав Бережанам Магдебурзьке право і передав місто роду магнатів Сенявських. Першим

його власником, який влаштував тут свою резиденцію, став коронний гетьман Микола Сенявський. У 1534-му гетьман розпочинає будувати оборонну споруду, завершивши її лише через 20 років.

Особливість комплексу в тому, що він розташований не на узвишші, як більшість фортифікаційних споруд, а між двома рукавами річки Золо-

та Липа. Рови та вали разом із природними умовами створювали надійну обороноздатність.

Замок неодноразово розбудовували. 1554 року на його подвір'ї звели костел Святої Трійці, який пізніше став родиною усипальницею роду Сенявських.

У 1619 році дружина Адама-Гіроніма Сенявського добудує із заходу каплицю, в якій встановлює саркофаг покійного чоловіка. Її авторами є німецький скульптор Ян Пфістер і майстер Генріх Горст.

Якщо вірити чулкам, то у підземеллях замку можна знайти скарби, які залишили Сенявські. Але подекуди, що його оберігає привид Адама Миколи Сенявського. Він з'являється тут вже не одне століття.

Пізніше замком володіли Чарторийські, Любомирські, Потоцькі. Із приходом австрійського панування комплекс втрачає своє оборонне значення. Тут влаштовують броварню, розквартирують австрійські та польські полки, розміщують

склади. Руйнуватися він почав після воєнних подій Першої і Другої світових воєн.

У XVII столітті замок Сенявських за велич і внутрішню мистецьку оздобу називали «східним Вавелем» (який знаходиться у Кракові). У резиденції гостювали Іван Мазепа, Симон Петлюра, Петро I, польські королі Август II і Ян Собецький, європейські мандрівники Боплан і Вердум.

Фортифікація замку дозволила йому вистояти не одну облогу. Піддався він лише козакам у 1648-му і шведам у 1655 році. На подвір'ї знаходиться зменшений у 170 разів макет, який відтворює стан замку колись. Працівники місцевого Державного історико-архітектурного заповідника, до якого входить замок, сподіваються, що знайдуться добрі люди, які посприяють фінансово в реконструкції комплексу, і він знову стане таким, яким був кілька століть тому.

Бережани
Фото авторки

Газета «Культура і життя»

№ 33 (4605), 15–21 серпня 2014 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідомство про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Черговий редактор

Руслан ОНОПРІЄНКО

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Роман РАТУШНИЙ

Видавнича рада

Сергій ВАСИЛЬЄВ, Олег ВЕРГЕЛІС, Яніна ГАВРИЛОВА, Валерій ГРИЦЕНКО, Вадим ДОРОШЕНКО, Віктор фон ЕРЦЕН, Олесь ЖУРАВЧАК, Наталка ІВАНЧЕНКО, Наталія КОВАЛЬ, Андрій КУРКОВ, Наталія ЛИГАЧОВА, Лариса НІКІФОРЕНКО, Руслан ОНОПРІЄНКО, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Анатолій СЕРІКОВ, Артем СТЕЛЬМАШОВ, Ліліана ФЕСЕНКО, Антон ФІЛАТОВ, Людмила ЧОВНЮК

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65Інтернет-портал <http://uaculture.com>

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф»,

м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14

Тел.: (044) 581-68-15

e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (050) 310-56-63

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2014

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на II півріччя 2014 р.:
3 місяці – 44,10 грн; 5 місяців – 72,55 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс
60969

Наклад 6 000

Ціна договірною

4 820 157 940 013 33